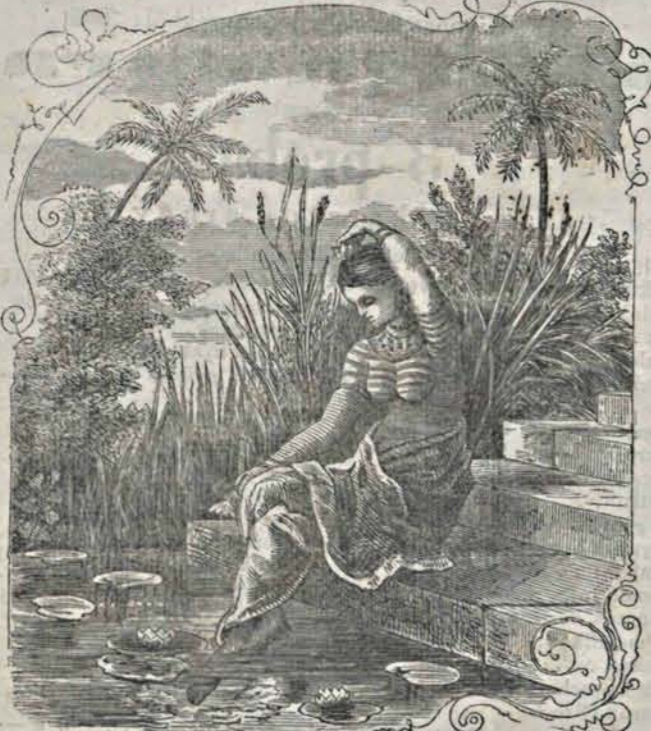

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4-dik szám alatt) megjelent és minden hiteles könyvárusnál kapható:

Indiai tündérmesék.

Érdekes olvasókönyv az érettebb ifjuság számára.

Angol után közli
Vámbery Armin.
(Nyolczadrét 352 lap) füzve ára 2 forint.

838 (1-25)

HOFFMANN A.

karlsbadi porcellán-raktára
PESTEN,
bálvány-utca, Mocsnyi-féle házban,
ajánlja
a nagyérdemű közönségnek gazdag raktárát,
mindennemű
porcellán-edényeket,
valamint
étel-, kávé- és thea-készleteket
hat vagy tizenkét szemlelyre
a legolcsóbb gyári áráért.
Külföldi főző-edények chamott-földből.

Titkos

betegségeket

még macak és udult bajokat is egy korodában, mint magán gyakorlat folytan több ezer betegen legjobbnak bizonyult mód szerint, sokszor a nélkül, hogy a beteg hivatalában vagy életmódjában gatlattak. gyökereken, biztosan és gyorsan gyógyít

Med. dr. Hefler Vilmos
Pest, király-utca 27. szám Medetz-házban, 1-6 emelet, délelőtt 7-9-ig, délután 1-4 óráig.
Díjazott levelekre azonnal válaszoltatik, s kívánatra a gyógy-szerek is megküldetnek.
823 (6-12)

Régi pénzeket

és mindennemű régiséget, drágakövet, lovagló és nyeregszerszámokat lóakárokkal együtt, arany ezüst és drágakövekkel kirakva; továbbá gyöngyöt, színeskővet, aranyat, ezüstöt, asványokat vesz és cseréli a legmagasb áron.

Régiségek és természetiek irodája.
Pesten, Dorottya-utca s Lloyd épületben, 14. sz. a.,
hol egy nagy választéku raktár mindennemű régiségek, régi pénzek, gombok, óvek és mentekötőkben a legolcsóbb áron, ugy-szintén egy nagy raktár asványok, lepkek, bogarak, madárbőrök, tojások, szemüvegek is találhatók. 841 (1-4)

SZOBA-ÜRSZÉKEK,

visszel legmenteseen zárolva (egészen szagtalan) 1 darab ára 6 ft., párnázott s lakkal bevonva 8 ft., csinos formájú s finom lakkozva kétfős zárol 15 ft. — Arnyékszék-betételek, melyek használatnál a légvonal s bűz kipárolgása tökéletesen eltávolítatik; e két tárgyra kizárólag szabadalommal bírok.

Egészen teljes s csinosan felszerelt angol-arnyékszék, víz-rezervoírral, erős horgonyból, porcellán edényekkel, szilárd gépezettel, famunkalattal, minden már fennálló arnyékszékhez alkalmazható, darabja 35 ft., keményfából fényesítve 45 ft. (helyben a felállítás díj nélkül eszközöltetik). — Ezerszeresen megpróbálva, általam feltalált és szabadalmazott

KÉMÉNY-FEDÉLZETEK,

négyszögletű vagy hengeralakúak, melyek használatnál, a füst, a konyhák s helyiségekben nyomatlanul eltűnik, ára 10 ft.

Nagy választékban kaphatók még nálam fürdő- s ülökadák és zuhany-készületek.

Teljes konyha-felszerelések, minden kigondolható lemez és érczből. Felvállalok építészeti munkalátokat, háztetőzéseket, továbbá ereszek, esővek, úrszék-tömlők, mosléknyelők stb. készítését bármennyi érczből, a legolcsóbb árárt s pontos szolgálat mellett.

Moderateur- s petróleumlámpák a legnagyobb választékban. Nagy készlet a legfinomabb amerikai petróleumból.

Miksits Károly, bádógos-mester.
806 (5-6) Raktár: Rózsater 2. sz. alatt, a városháza mögött.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4-ik sz.) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

TÖRVÉNYJAVASLATOK.

I. Az elsőfolyamodási bíróságok rendezéséről. (A királyi törvényszékek és járásbíróóságok jegyzékével.)
II. A bírósági végrehajtókról.
III. A királyi ügyészség szervezéséről.
IV. A békebíróóságokról.
V. Az államtisztviselők nyugdíjazásáról, valamint azok özvegyeinek és árváinak ellátásáról.

Külön lenyomat a „Jogtudományi Közlöny“-ből.
(Nyolczadrét 117 lap) füzve ára 70 kr.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4. sz. a.), megjelent és minden hiteles könyvkereskedésben kaphatók:

A hat Udorszki leány.

Regény.
Irta **Jósika Miklós.**
Második kiadás.
(Jósika regényei 29-32) 4 kötet 16-rét 250 242, 244, 247 lap, füzve 2 ft.

Ágynemű,

ingek, corsettek, szoknyák, zsebkendők stb. minden áron.

Menyasszonyi készletek

500tól 2000 ftig.
Arjegyék bérmentve.
Törsch F.-tól
Pesten, váci-utca 19-dik szám.
763 (3-5)

Hirdetés.

A „magyar kölcsönös biztosító-bank“ szerencsésének tartja ezennel közbirre tenni, hogy ingó és ingatlan vagyonokban tűz- vagy jég által okozható károk elleni biztosítás által az alapszabályok értelmében ezen kölcsönös intézmény járulhatását a mai napon megindította, minél fogva ezen intézmény csatlakozására a tisztelt közönség annyival inkább felkértek, a mennyiben itt mindnyájan, egy mindenképp s mindenki egyévt kölcsönösen jót áll. Ennek fogva a közpénztárba minden biztosító csak annyival járuland, mennyit az elkerülhetetlen kiadások és netalán káresek fedezése megkíván; minden ezen intézmény elérhető előny tehát az összes biztosított tagok javára esik s aránylag köztük oszlik fel.

Bővebb felvilágosítást az igazgatóság Pesten, József-tér 7-dik szám alatt (Mocsnyi-ház föld-utczai rész) — valamint egész Magyarország és hozzákapesolt tartományokban a fő- és vidéki ügyvivősek teljes készséggel nyújtandnak, a hol is ezen intézmény csatlakozás egyelőre akar tűz, akár jegkarmenestli agara nézve eszközölhető. — Pesten, 1870. évi május hó 8-án.

Az igazgató választmány
nevében.
Tisza László, elnök. **Kulissegy János,** vezérigazgató.

Több fajú kottós-tyuktojás eladása.

Alólírott nál, következő legnemesebb fajta tyukoktól kottós-tojások rendelhetők meg április hótól kezdve. 1 tucat kottós-tojás sveczi tyukoktól, fehérszürke s fehér bubbal 12 ft.

1 tucat kottós-tojás arany s ezüst színű tyukoktól, fekete tyukoktól, fehér bubbal, Brahma Pootra szürke-fehérral, valamint törpe tyukoktól 6 ft. A pakolásért 50 kr.

A pénzösszeg beküldése bérmentve kérietik s a megrendelések utánvét mellett is eszközölhető.

Blitner Gyula, gyógyszerész Gloggnitz-ban.
790 (8-11)

24-ik szám. Tizenhetedik évfolyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, június 12-én 1870.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Félévre 5 ft.
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg: Egy négyszer használtott petit sor, vagy annak helye, egyszeri ígátsátnál 10 krajczárba; háromszor- vagy többszöri ígátsátnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdeményeket elfogad Beesen: Oppelik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nro. 9. — Bályeg-díj, külön minden ígátsat után 30 ujkraczár.

Tüneményes alakok.

Mondják, hogy Párisban forradalmak előestéjén föltűnnek bizonyos szokatlan, meglepő külsejű alakok, melyek ott azelőtt láthatók nem voltak.

E jelenség csak a fölkelések előtt közvetlen szokott mutatkozni, és könnyen kimagyarázható. A földalatti lakások, a katakombák és lebnjuk népe búvik elő rejtekből, önként, vagy a fölkelés vezetőinek hívására.

Ha szabad kis dolgokról nagyokra vonni hasonlatot, akkor azt állithatjuk, hogy valamint a tüneményes utcazi viharokat, úgy a nagy események korszakait is, a rendkívüli idők rendkívüli alakok föltűnése szokta megelőzni. Ez különben olyan észlelet, melyet alig lehet még a képzőművészet segítségével is megállapítani. Mert a festő, szobrász visszaadja híven a vonásokat, sokszor még a tekintetet is, — de vannak oly rendkívüli, szokatlan alakok, melyeken van valami „nem tudom mi“ — valami kifejezhetetlen, a mit egész lényük benyomása idéz elő, és a mi csak élő alakjuk sajátága, de a mit semmi nemű rafaeli vagy canovai művészet vissza nem adhat.

Ime a jelen legifjabb ivadéka, mely személyesen nem ismerte a forradalom kiválóbb szereplőit, a történelem, az arcképek, szobrok és leírások után bizonynyal nem is sejtí, hogy a forradalom nagy emberei legtöbbszörnek igenis érdekes alakja s kinézéséről megközelítő fogalma sem lesz az utódoknak.

Némelyik oly hirtelen lett nagygyá, hogy valósággal ideje

sejuttott magát learczépezetenni. Damjanicsnak például nemhogy sajátos, rendkívüli hősies tekintete nincs visszaadva a jelenleg forgalomban levő arcképeken, de még vonásai sem hívek, s alig képesek fogalmat adni a dicső Damjanics alakjának egyszerűségéről*.)

Egyébiránt vannak oly — mint czimünk nevezi — tüneményes alakok, melyek mint az aloe virág a növényzetben, az emberiség életében csak igen ritkán, nem is minden

kivüli tekintet, melyben a természet, úgy hiszem, kivételes, valóban üstököszerű lényüknek adott külső kifejezést.

Ezen észlelet csak most husz év mulva bizonyul valónak. Azóta új ivadéka támadt, a régi már-már kihalóban, és most a mint egyfelől szomoruan tapasztaljuk, hogy a szellemi téren újabb, az elődökhöz méltó sarj nem mutatkozik; másrészt mi, kikama rendkívüli egyéniségek külsejére híven emlékezünk, bizonyosságot tehetünk, hogy a középkerület, melynek napjait éljük, még külsőségeiben sem hazudtolja meg magát, s olyatén nagy jövőt sejtető alakokkal, mint a 48-i időszakban, mai napság egyetlen eggyel sem találkoznak.

DAMJANICS.

Lélektanilag vizsgálódásra érdemes körülménynek tartjuk, hogy a legföltűnőbb alakok, melyeken a geniálitás és eredetiség kifejezése megkapó mérvben egyesült, nem egyszersmind a legnagyobbak voltak, illetőleg ezen alak föltűnőség a szellemi nagysággal nem mindig állott arányban.

Mert például Bem, ki tagadhatlanul rendkívül geniális hadvezér volt, olyan igénytelen alak volt, hogy kivált ismeretlennek egyáltalán föl nem tűnt.

Görgei, ki — akármilyen szigorúan ítéljük is el őt — a forradalom legrendkívülibb s a történelem legerdekesebb, mert legrejtélyesebb jellemei közé sorolható, külsejére nézve semmi különösöt nem gyanított. Dicsősége tetőpontján állott, közvetlen Buda vára bevétel után, midőn öt először láttam. Te deumra gyűltünk egybe a városház — akkor „szabadság“ — terén, s azon kíséretben voltam, mely itt eléje ment. A váci-utczából jött felénk, gyalog, csekély kísérettel,

században, csak rendkívüli nagy korszakokban tündöznek föl. Ezekről azt hiszem, hogy a legremekebb szobrászi véső, a leghivebb festői eset nem képes visszaadni ama rend-

földre szegzett szemekkel, olyan egyszerű öltözetben, melyben némi megvetést, vagy legalább is kicsinylést, kedvetlenséget vélttem rejteni. Az öltözet hagyján; Attila, I.

Napoleon is egyszerűen öltözködtek, ámbár épen a magyar egyenruha megkiván némi díszet, sőt egy kis pompát. Azt sem feledek, hogy a hadvezéri jellem nagysága a nyugalomban nyilatkozik, melyet a legválságosabb veszély pillanataiban tanúsít. Hanem *entartását* sem találtam katonáinak, vagy épen hadvezérinek. A mi pedig arczát illeti, a nélkül, hogy épen ellenmondása lett volna jellemének, az mégis olyan volt, hogy nem ismerve őt, az semmi rendkívüli nem készte következtetni.

Már akkor hónapok óta keringtek a gyanúsok, kételyek szándékai iránt. Daczára diadalainak, egy rész vitatta, hogy Kossuthnak mindenesetre, és tán magának a forradalomnak ellensége. Másnap a budai díszterem érdemeleket osztogatott ki. Ez már oly örvendetes szertartás volt, melyet bizonyos ünneplésséggel kell vala végrehajtani. S ha valahol, a hadseregnél és épen hasonló alkalommal van helye az efféle ünneplésséggnek. Mintha csak nem is katonák letünk volna, hanem valami müncheni sörkirály sztozgatta volna a legnagyobb ivóknak a jutalmakat, olyan minden ünneplésséggel, minden szertartás sőt rend nélkül ment végbe az egész. A tér közepén egy csomó ember állta körül a fővezért, ki egy-egy előtte álló honvéd mellére tüzött egy-egy érdemjel, valamint mormogva e közben, úgy hogy az előtte álló épen meghallhatta. Görgői barátjai ezt úgy magyarázták, hogy Görgői republikánus és ő nem szereti a teketóriát. Vajha csak emyiben lett volna. De rá — jól emlékszem — és sokakra azt a benyomást tette: itt valami nem jó lappang, ez ember vagy *nem hisz* a forradalom diadalában, vagy nem akarja azt!

Mindenesetre a legteljesebb ellentét képezte Kossuthtal szemben. Ez maga a megsemmisült lelkesedés volt, a hazafiúi rajongó hit apostola. Ha őt látta vagy épen hallotta az ember, hitének hőmérő higanya a legmagasb fokra emelkedett; Görgői azután a fagypontra szállította alá. Már aztán hogy lett volna két ily ellentétes lény között egység és öszhang!...

Még Kossuth arca is csak bővebben vizsgálva tűnt föl igen szellem- és kifejezésteljesnek, de első tekintetre nem tón valami nagy hatást. Finom, gyönyörű arcz volt, hiszen kifejező az ihlett messiási lelkületet, melynek burkjával szolgált, de valami rendkívül felöltözött nem volt rajta. Volt, mondom, mert azért, hogy azóta megnöveszté szakállát, ez a „Kossuth arcz” többé a valóságban nem létez. Teljesen átváltozott az, elvesztvén előbbi jellegét, — és a szobráknak ajánlom, ne mostani, de 48–49-ki arczát örökítsék meg majdan állítandó emléksobrain, mert az sokkal alkalmasabb az ő eszményítésére, mint a mostani a teli szakállal.

Kossuth arczát már a forradalom előtti években Barabás önjá meglehetősen vizsgálta. Nem egy a *Petőfi*-t, kinek arca, alakja, egész megjelenése ép oly különös, szokatlan, eredeti volt, mint költészet, vagy annál is különösebb. Kivüle még három ilyen személyisége volt azon időknek, kik már külsőjökönél fogva rendkívüli küldetés sejtelmét idézik föl a nézőben még az olyanokban is, kik soha nem hallottak felőle. Ezek voltak: *gr. Batthyány*, *gr. Széchenyi* és *Damjanics*.

Ha nevezetes egyének arczainak tanulmányozásába bocsájtkozunk, tapasztaljuk, hogy az általános lángelmék, a kibekben egyik vagy másik erkölcsi s szellemi képesség a többi elnyomásával aránytalanul ki nem válik, többnyire szép, rendez, úgynevezett klasszikus alakok, de nem annyira különösek, hogy

a szem egyszerre rajtuk maradjon, és valami rendkívüli sejtünk bennük, a nélkül, hogy tudnók, mi az tulajdonkép? Ha valahol, valami nagy gyülekezetben találkoznánk alakjaikkal, a nélkül, hogy tudnánk, kivel van dolgunk, legfőlebb azt vélnők hogy szabályszerű, legfőlebb szép arczok állanak előttünk, de hogy rendkívüli egyének, vagy hogy melyik micsoda? — azt talán nem is sejtjük, vagy ha igen, talán Göthét gondolnók hadvezérnek, Napoleont mélyen gondolkozó bölcsésznek, Kossuthot költőnek stb.

Vannak azonban oly egyének, kik valamely erkölcsi tulajdon, valamely szellemi képességet *aránytalanul kiváló* mértékben bírnak, és külsőjök ennek mintegy *eszményképeül* van alkotva. És ilyen az a négy alak kiváltképen, melyekről szólók.

Petőfi a költészetnek, Damjanics a hősiességeknek volt megtestesülése.

Petőfi nem volt szép, sőt műveletlen profán ember előtt, kinek arról, a mit mi „költői” külsőnek tartunk, fogalma nincsen, még tán inkább a rutak közé sorolatott volna. De ha olvasó ember Magyarország széléről érkezett Pestre, és Petőfit meglátta valahol, a nélkül, hogy bár arczképét látta volna valaha, — azonnal gondolá, hogy ezen, minden eddig látott embertől előtérdekes alak nem lehet más, mint Petőfi Sándor. Ha pedig valamely külső utas pillantotta meg, ki soha nem hallott Petőfiről, az okvetlen legalább is azt gondolta, hogy Magyarországban bizonyosan kell legalább egy költővel bírnia, mert ez ember nem lehet más, mint költő. Mert ha valamely festő valamely történeti vagy genreképen egy költőt akarva előállítani, kiről a néző azonnal kitalálja, hogy a festő költőt akart festeni, csak Petőfit kelle oda teremtenie, — csak hogy persze őt eltalálni, visszaadni azt a bizonyos „je ne sais quoi”-t, a mi őt oly kiválóan költői jelenséggé avatta, a mi végre nem csupán tekintetében, de mozdulataiban és hangjában is rejlett, ez szerfölött nehéz, talán lehetetlen is volt.

Azzal, hogy minden ize, minden mozdulata eredeti, legsajátlagosabban egyéni volt, nem mondunk eleget. Elvégre minden ember egyéni, valamint minden kézírás különbözik a másiktól. Csakhogy vannak — s ez a legnagyobb rész — egymáshoz hasonlóbb írók, melyeken a különbség alig észrevehető. De vannak oly írók is, melyek annyira különösek, hogy első tekintetre külön *írásnemnek* tetszenek. Ezen mérvben volt Petőfi alakja eredeti, s illetőleg par excellence költői, úgy hogy csaknem úgy tetszett, mintha az emberi nemnek egymaga egy külön fajtáját képviselte volna.

Egyénisége érdekes vegyüléke volt a leggyökeresebb magyarságnak a legelőhaladtabb európaisággal. Mintha csak mintául akart volna szolgálni a jövődöbéli magyar polgárosultságnak. Előttöm mindig úgy tetszett, mintha egy még távolról derengő jövőnek „mutatványát” volna, mire a költők is rendszeren a legszebb részt szokták kiválasztani.

Eredetisége és úgynevezett különözése, silány utánzóinak példája azok előtt, kik őt nem ismerték, ferde fogalmakat szülhetett egyéniségéről. A mi sokak előtt különözésnek tetszheték, s a mi üres utánzóiban csakugyan nem egyének, mint esztelen hőbortnak, vak szeszélynek vagy hiú számításból eredő majmolásnak mondható, az nála mind belső erkölcsi okból származott, s öszhangzatos volt céljaival, az eszmével, melynek élt. *Mélyen hitt egy sajátlagos magyar kultúra lehetőségében, s remélte, hogy a mint ő teljesen eredeti magyar és mégis világtöltő,*

akként támadni fognak hozzá hasonló lángelmék a művészet és tudomány minden ágában, a kik azután a magyar kulturát megteremtik. Az ujkori haladás minden reformjárt rajongott, de mindennek magyar *alakot* ohajtott adni, s ebben mindjárt élő példával akart előljárni.

Azon lángelmékben és jellemnagyságban gazdag időknek nevezetes egyéneit összeállítva, különös és nem tanulság nélküli észleltre jutunk. Ugyanis azon két főirány, mely negyedik száz éves történetünkön változó hullámszásban áthuzódik, ezen időben egyszerre több nagy egyéniségben testesült meg és küzdött egymással. Az egyik, a tisztán magyar, mely *egyenes* uton akart a *függetlenség* céljához érni, a másik, mely messze és szélesen fogantott diplomatico politikus tervezet alapján, lassabban de biztosabban remélte e célt valósítani. Valamint most ez utóbbi, úgy akkor az előbbi irány emelkedett tulsulyra és uralkodóvá. Ezen irány mindegyike külön, és mondhatni ellentétes jellemeket kívánt meg. A Kossuthféle irányt heroicusnak, a Széchenyi-féle politikusnak lehet nevezni.

A magyar geniusz csodálatosságát és rendkívüli gazdagságát mi sem bizonyítja jobban, mint ama történeti tény, hogy e két ellenkező irány koronkint fölváltva, sőt néha ugyanegy időben olyan nagy egyéniségeket mutat föl, minők például Széchenyi, Deák, Görgői egy —, s Petőfi, Kossuth, Damjanics másfelől. (Görgőire vonatkozólag megjegyezvén, hogy nevének a másik kettő mellé sorolásában csupán rendkívüli nagy tehetségeire való tekintet vezérel.) Sőt időnkint az összes magyar nemzet egész politikai magatartásában is nyilatkozik emek két ellentétes tehetőség. Ma például a számító diplomatia szelleme szállotta meg, ép úgy, mint akkor a hősiességé.

A 48–49-ki tisztán magyar függetlenségi irány leghivebben három emberben testesült meg, a kiket ezen legmagyarabb korszak három legmagyarabb emberének — az akkori nemzeti fanatizmus legtörhetlenebb jellemének nevezhetünk, s ezek Kossuth, Petőfi, Damjanics. Ha a nemzetnek az lett volna akkor az akarata, hogy semmiesetre, még a nemzet élete árán se alkudjék az osztrákkal, — akkor csak e három ember triumviratúsát kellett volna fölláztatni, vagy a három közül akármelyiket dictatornak tenni, és vakon bízhattunk volna bennük, hogy ők el nem árulnak.

Termetre Petőfi közép magasságu, sovány, kicsiny, szög-arcu, szintelen s úgy nevezett madárfejű volt. Ezen vékony vonásos, filigrán képet természetből torzborz, génialis bő hajazat körítette, s egy kis képzelődés után az embernek az ég bokrot juttatta eszébe. Ha járt, nagyokat lépett, halk ütemben baktatva, de egyébként járása és mozdulatainak jelleme igen katonás és határozott volt, mihez valószínűleg bakancsos korában szokott. A határozottság egyébiránt minden szavában nyilatkozott. „Talán,“ „meglehet,“ eszavak ritkán hangzottak ajkán; a mi iránt meg volt győződve, ezt azonban oly egyenesen s határozottan, oly erőteljes fogalmazásban fejezte ki, hogy mindig azt is utána mondhatta volna: s ezért kész vagyok meghalni.

A mint Petőfi alakjában a költőiség, úgy a Damjanicsban tán még praegnansabban a hősiesség eszményült. Mert ha lehetett, a ki Petőfi külsején nem ismerte föl a költőt, Damjanicsot látva, nem képzelhető olyan ép itéletű ember, a ki azt ne gondolhatta volna, miszerint a természet nem hazudhatik oly nagyot, hogy e testben ne a leghősiesebb lélek lakozzék. Végtelen kár, hogy valamely

művészi szobrász nem örökithette vonásait. Mert a görög hitrege eszményeit talán egyegy szaporíthatta volna. Széchenyi s Batthyány is nagyszerű személyiségek voltak, de Damjanics alakja valamennyi között a leghatározottabb volt. Ismerjük azt a nagy hatást, a mit magyar emberre, mozgalmas nagy pillanatokban a Rákóczi-induló tesz, s a minőt Kossuth a forradalmi napokban szónoklatával előidézett. Csak ez a hatás hasonlítható ahhoz, a mit a honvédben Damjanicsnak csupán megpillantása előidézett, mikor ő lóháton tábornoki egyenruhájában megjelent. A francia eszprít „él marseillaise”-nek nevezte volna el.

Sokan maig is, ha le akarják írni, igen nagy, csaknem óriási természetnek rajzolják. Pedig voltaképen csak magyar és izmos, természetes ember volt, de rendkívül imponans, martialis tekintete idézte elő azt a láttani csalódást, hogy az emberek képzelmében szinte kétszer akkorának látszott, mint tulajdonképen volt. Ez így szokott lenni általában a katonás kifejezésű egyénekkel.

S a mit ez alak utánozhatlan tökélyvel kifejezett, az volt valóban az egyén: a rendíthetetlen hősiesség, s a vakbuzgó magyar hazafiság megtestesülése. A forradalom leghatározottabb jelleme. Ha nem volna már föltalálva a remek devise, ő rá illenek, mert ez fejezné ki jellemét: il meurts, mais ne se rend pas.

Szintén igen föltöltő jelenség volt gróf Széchenyi István. A szemet úgy vontá magára, mint a mágnes a vasat. Ha meglátta az utcán az ember, nézte a meddig elhaladt, azután meg újra elébe ment, s újra nézte, addig, s annyiszor, a meddig szeret éjthette. A külső itt is híven fejezte ki a belsőt, a lángész és nagylelkűség párosulását. Ime *Jupiter frakkban* — gondolom mindig, valahányszor megpillantottam. Mert nagyszerű szemöldéi mindig eszembe juttatták Horác szavait: *Cuncta supercilio moventis*.

Kevésbé különbözős és rendkívüli, de szintén fenséges, s mivel már benne vagyunk a mythológiában, mondjuk, hogy — saturnusi alak volt *gr. Batthyány Lajos*. Az idegen, ha a kirakatokban az első magyar miniszterium arczképesoportozatát megpillantotta, fölkiálthatta magában: hát e nemzetnél Homér képezte teremti-e a miniszterelnököt? Ezek voltak ama kifejezésteljes, bizonyos nagy hivatást sejtető, eszményi alakok, melyek mintegy előjelezték a bekövetkezett nagy korszakot.

A mi a par excellence szépséget illeti, *Mészáros Lázár* gyönyörű huszár ezredes volt, s őt látva, meg *Lenkeyt*, az embernek eszébe jutottak a gyermekkorban hallott regék, s annak hőseit vélte maga előtt látni. Még közhuszárokat is Kossuth s a tábornokok kíséretében olyan remek alakokat láttunk olykor, hogy egy Phidiasnak szolgálhattak volna mintául.

A negyvenéves ivadékok, mely ismerte a forradalmat s nevezetes személyiségeit, meg fogja érteni, a mit én talán nem voltam képes eléggé kimagyarázni. És igazat fog adni nekem, midőn azt állítom, hogy az ujjab ivadékok erkölcsi és szellemi alantiséga ép oly híven nyilatkozik a külső alakban is, mint a mily meglepőleg nyilatkozott a 48-as korszak nagysága a fonnebb említett férfiak tündöklő tehetségektől sugárzó arcaik kifejezésteljeségében. Közéletünk terén szereplő nevezetességeink fölött szemlét tartva, nagyobb szabású lelket sejtető arczot nem igen találunk.

De hagyjuk a jelent s annak szomorú alakjait... vizsgáljuk magunkatazzal, hogy minden a természet örök törvényei szerint történik, mely úgy rendelte, hogy valamint

az esztendőben igazán szép nap alig egy-kettő, úgy az emberiség történetében egy-egy dicsőbb ivadékok csak két-három században egyszer merül föl, melyekhez a többi csak átmenetet képez... A legvittebb seregnek is olykor meg kell hátrálnia, és valakinek csak kell vezetnie e hátrálást...

Utóvégre még köszönettel tartozunk azoknak, kik e dicstelen szerepre vállalkoztak...
Vajda János.

A halász.

(Brentano Kelemen után.)

Csolnakban a halász ült;
Olyan nehéz szive.
Kedves babája meghalt,
Nehéz elhinnie.

S míg minden csillag feljő
S kiűt a holdsgár:
Hogy átvigye a Rajnán
Ő kedvesére vár.

El is jött a leányka,
S a csolnakhoz lemén.
Ugy reszket gyöngé térdé,
Egy-ingbe van szegény.

Halkan s némán veznek
A viz föltábla le.
A lány remeg, leroskad:
— „Szőlj, édes, fázol-e?”

Szél fújja ingesekédet,
A csolnak úgy röpül.
Takarózz' köpenyembe,
Hideg van ám kivül.“

A lány fehér karokkal
Nyúl a hegyek felé;
Órül: a fellegek közt
Hogy néz a hold elé.

Fölne az ő tornyokra,
S a holdsgár után
A viz tükrébe kapkod,
Hogy megfoghatja tán.

„Kérlek, maradj nyugodtan,
Vigyázz, én kedvesem,
Nehogy a vizbe esél,
Orvénylik sebesen.“

Nagy városok röpülnek
Szemök előtt tova;
Belőlök ki-kicseng-bong
A sok harang szava.

Letérdel a leányzó,
A két piczinke kéz
Imára kulcsolódik,
Szeme az égre vész.

„Imádkozz' nyugton, édes,
Ne hajlong mint bokor;
A csolnak ing, földülhet,
A viz nagyon sodor.“

Egy apácza-zárdából
Zeng édes, méla dal.
A templom-ablak csillog
Égő gyertyáival.

Fenhargon a leányka
Miséket énekel;
S néz a halász-fúra
Szép könyes szemivel.

Könyezve a fiú is
Éneki a misét,
És néma tekintettel
Kiséri kedvesét.

Pirosb s midig pirosb lesz
A viznek árja lenni;
Fehérb s midig fehérb lesz
A leányka szüntelen.

A hold is elhalványult,
Már egy csillag sem ég;
Hamvadni látja ifja
A leányka két szemét.

„Szép kedvesem, jó reggelt!“
— „Kedves, jó éjszakát!“
„Im kél a nap, alumni.
Mit készülsz lányka hát?“

Csillognak fenn a tornyok;
A zöld erdő vigan
Csattogva ébred a sok
Madárdal hangiban.

Felkötmi őt, hadd hallja,
Az ifju ráhajol,
S egyszerre — nem találja,
A lányka nincs sehol.

S lefekszik csolnakába,
És sirva alszik el.
S a csolnak ingva, lengve,
Magától útra kel.

Viszi a hab sodorva,
Szél oldalába fú,
Csapongva száll a csolnak,
Nem ébred a fiú.

Nagy gályák úsznak föl s le
A néma éjszaka...
Ott látják mind a kettőt
Kis lebke csolnakán.

Szász Károly.

Töredékes vázlat országgyűléseink időnkénti képeről.

(Vége.)

A magyar országgyűlési hallgatóság fő eleme volt egy fényes czimrel fölrüházott testület, melyet a felsőházban *mag nem jelent mágnások képviselőinek* hívtak. „Emelte-o az alsóház méltóságát azon eszme, hogy a melyik förnak kedve nincs országgyűlésre menni, elküld maga helyett egy kisebb urat, ki ama fényes teremben, hol a születési jognál fogva szavazattal bírók tanácskoznak, széket nem foglalhat ugyan; de már oda bizony telepedhetik, hol csak a nemzet képviselői ülnek? És ha a meg nem jelenők küldöttéi a szönyegen levő kérdésre, legalább jogfentartásul, néha véleményét is mondának, rendre igazíthaták-e a valóságos képviselők ezen csodálatos auditoriumot? S nem csorbult-e így az alsóház tekintélye? Kétségkívül igen. De fölajdultak-e a hírlapok, zugtak-e a meggyék e középkori intézmény miatt? Nem; mivel Pozsonynak természetesen hallgatósága nem lehet.“

A terembe szólított hallgatósághoz tartozott továbbá a királyi tábla *irnokai kara*. Fialat törvénygyakornokaink megjelentek Pozsonyban. Miért? A diéta tanácskozásainak kísérése a jogi gyakorlat (juridicai praxis) egy nemének tekintetett. De törvénykezési testület-e az országgyűlés? Pör foly-e az országgyűlésben? Nem. Okvetlenül szükség volt-e tehát ott a juratusokra? Oly kérvény, mint magára a királyi táblára, mely országos ülésben, az egyházi rend szomszédságában szintén helyet fogott.

Mikor és mi okból származott a királyi táblának, ez országos bírói széknek, ülésjoga a magyar törvényhozásban: nem fogjuk e sorokban fejtegetni. Elég legyen megjegyeznünk, mikép a nyilván érdekeiben történt, hogy a meggyék képviselői elnézték, miszerint főnökeit, kiknek oldalára esküvénnek, az igazságszolgáltatás ajiat megől a nemzet tanácssteremébe is átkísérte a joggyakorló ifjuság. Hiszen a magyar alkotmánynak különben is jelleme volt azon sajátság, miszerint a törvénykezés és politika a közélet minden rétegeiben egybe volt zavarva.

S a királyi táblai ifjuság a meggyék részéről is szaporítottatott. A táblabíró, miután megválasztotta a követet, jól tudván, mennyire nem az ő éveikhez mért földat Máramarosból és Nagy-Károlyból őszszel Pozsonyba rándulni, fiát küldte el maga helyett hallgatónak. Mindenik meggyéből ment hat, sőt tizenkét ifju is a diétára, kik közül némelyik nem akart királyi táblai irnok lenni, vagy mivel nem töltötte ki az egy évi megyei gyakorlatot, még nem lehetett az. S ezen hallgatóság számára a haza egyiránt gondoskodott munkáról és előjogokról. Mint a képviselők segédeire, rédjök is kiterjedett a követi „salvus conductus” oltalma. Adott nekik a megye közpénzből napi bért, lefoglalt számukra elegendő szállást, s hogy

foglalkozásuk legyen, nyomtatás helyett, toll alá diktálták a törvényhozási irományokat.

Helyes volt-e ez? Elméletileg nem. De hol volt a természetes hallgatóság Pozsonyban; s hogyan terjesztett akkor hazánkban nyilványt a sajtó? Hiszen az alsóházi határozatok kinyomat-hatása is akadályra talált még 1843-ban is. Annál kevésbé engedék nyomtatni lapokban a képviselők tanácskozásait.

Utastítás és követvisszahívási jog volt a régi magyar törvényhozás alapja. E rendszerből szükségkép következett a képviselt hatóságok ellenőrködési joga. S mily eszközei voltak e részben a nyilvánosságnak?

Csupán és egyedül a követek jelentései. A sajtó korlátozva volt. Kossuth könyomdaja, mely ez államjogi szükség pótlására, a tanácsko-zások folyamán közlétele végett állítottatott, az 1836-ki országgyűlés alatt, kormányi parancs-ból, lefoglaltatott. Tudósításai tovább is megjelen-tek ugyan kéziratban, s ez írott hírlapot 1840-ben Stuller Ferencz, 1843-ban pedig Ziborszky Alajos is folytatták: de az írott levél, gyorsaság és olcsó-ság tekintetében, csak hitvány pótléka volt a nyomtatványnak.

Ezért, minden kicsapongásai mellett is, türték a rendetlen állapotot.

Az ifjuság, ki hallgatni és tanulni küldetett Pozsonyba, az országos közvélemény szerepében tünt fel önmagának, s minden szónoklat után kifejezte tetszését vagy rosztalását.

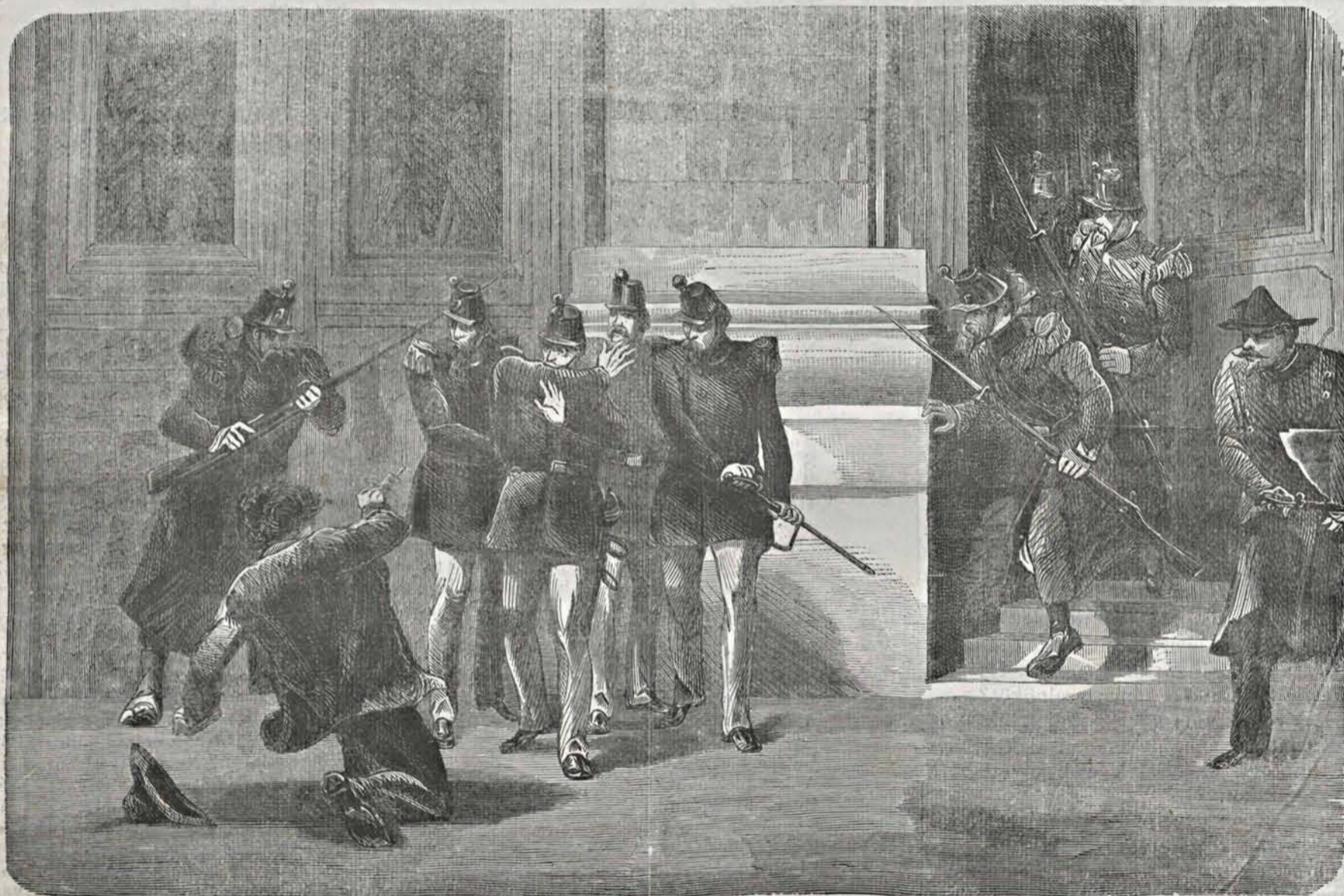
A konzervatív párt méltó boszankodással kelt ki e rendtelenség ellen. S szót emelt gyakorta Deák és az ellenzék több vezérszónoka is, rendro-utasítván a kicsapongókat. Midőn azonban gyöker-es orvoslásról vala szó, az ellenzék mindenkor az abnormis helyzetre hivatkozott, melyben a tör-vényhozás magát Pozsonyban találja, s egyszers-mind a sajtó szabadabb mozgására utalt.

A tanácskozás rendezéséről hallani sem akartak. Nagy kérdések merültek abban föl, melyek egyszerű házszabályok útján nem valának megold-hatók. Hiszen az alsóháznak önválasztott elnöke sem volt.

1843-ban történt némi külső rendezés. Addig a követi kart korlátok sem választották el a hall-gatóságtól. A megyék képviselői után közvetlenül következtek a királyi városok és távollevő mágna-sok küldöttei, s ezeket mindenfelől körülzájogá

része a munkás-osztályból kerül ki. Ezen osztály még 18 évvel ezelőtti meglepő hévvel karolta fel a császárságot, mert attól várta socialistikus törek-véseinek megvalósítását; a császárság nyújtott is nekik mindig munkát, de vérmes reményeiket nem teljesíthet, s most a munkások mindenütt „nem“-mel szavaztak.

Igy történt ez Párisban is, hol a „nem“-mel szavazók szintén többségben voltak, s e fölött elég nagy volt az ujjongás máj. 8-án este. Másnap azonban le lettek hűtve, mert máj. 9-én reggel már megközelítőleg tudva volt a népszavazás fé-nyes eredménye. A kormány egyébiránt már a népszavazás napján félt a zavargásoktól, s délután Pietri rendőrfőnök hirdetményeket ragasztatott ki, melyekben figyelmeztette a lakosságot, hogy a rend fentartására a leghatályosabb intézkedések tétettek. Egyéb azonban aznap este nem történt, minthogy a rendőrfőnök hirdetményeit letépték, s a hol katonákat láttak, megjelenezték, mert híre járt, hogy a kaszárnyákban sok katona szavazott „nem“-mel. Komolyabb zavarok csak hétfőn este fordultak elő, s az első táviratok barrikádokról, összeütközésekről, katonák átszökéséről stb. be-széltek. Hanem a bővebb tudósítások meggyőztek

A párisi zavarok: Jelenet a Prince Eugéne kaszárnya előtt.

1841-ben kezdődik a magyar hírlapok zaba-dabb mozgása. S az 1843-ki országgyűlés alatt már megengedtetett a tanácskozások töredékes közlése. Az utastítás azonban, mely e tárgyra nézve, óvatos távoltságban, a porosz kormány eljá-rását követte, még akkor tiltotta a szónokok ne-veinek kitételét. S a hírlapok tudósítói minden módokat elkövettek, hogy a nevetek kitaláltassák olvasóikkal. Majd a „legnagyobb megye“ képvisel-őjét, majd a „ház legifjabb tagját“ léptették föl az olvasó előtt; míg a felsőházban egy „tekinté-lyes gróf“ s „egy fényes tehetségű ifjú báró“ voltak az ellenzék vezérei. 1847-ben végre a ne-vek kitétele sem talált többé akadályra. A beszé-dekre nézve mindazáltal egész a márcziusi napokig, nem szűnt meg az előző vizsgálat.

Ily körülmények közt esodálhatjuk-e, ha a magyar alsóház a nyilvánosság letező pótszeréhez, a mesterségesen alkotott hallgatóság fentartásá-hoz is ragaszkodott. Különben is a követutasítás rendszerre hozza magával, hogy táblabíráink, a magyar ifjuság képzettsége betetzésül némi jár-tasságot kívántak legalább a törvényhozás formái körül.

a többi ifjuság. 1843-ban vontak először korlá-tokat, s azokon kívül jelölték hely a távollevő főrendiek megbízottjainak, a mi halálos csapás volt reájok.

A hallgatóság ellenben a korlátokon kívül, s a karzatokon is oly kevésbé felelt meg nevének, mint azelőtt. 1848-ban, midőn az első népképviselet Pesten, a redout-teremben egybegyűlt, a házszabályok csöndet eszközöltek egy időre; míg az utcák zaja, mely a dunapartól felhangzott, viszont föl nem bátorítá a karzatokat.

A párisi zavarok.

Május 8-án ment végbe Franciaországban a népszavazás, s a nemzet nagy többsége a császár-ság fenntartása mellett nyilatkozott. Igaz, hogy a nagyobb városokban a „nem“-mel szavazók voltak többségben, de ezekben is a kisebbséget jobbra az értelem és vagyonosság képezte. A városok e szavazatának magyarázata egyébiránt igen könnyű. A francia nagy városok egyszersmind az ipar és gyári élet központjai s lakosságuk igen tekintélyes

arról, hogy a francia nép többsége csakugyan megunta már a forradalmakat.

A kormány azt hitte, hogy a zavargások na-gyobb mérvet fognak tölteni, s tetemes katonai erőt rendelt be a városba, mely részben a Mars-mezőn, részben a Luxemburg-kertben táborozott. A Luxemburg-palota belseje is meg volt rakva katonasággal.

A hétfőn megindult zavargások kedden és szerdán este ismétlődtek, de azok szintere többé nem a régi forradalmi tüzpont, a St.-Antoine külváros volt, hanem a Belleville és Temple külvá-rosok. A rendőrség és katonaság komolyabb ellent-állással sehoh sem találkozott, s kitünt az is, hogy ma már nem tudnak olyan bevehetetlen barriká-dokat építeni, mint 1831- és 48-ban. Két-három omnibusz döntöttek fel, de védelmük elől megsza-ladtak, még mielőtt a rendőrség vagy katonaság odaért volna. Egy nagyobb barrikádot hoztak össze a St.-Maur utcában, mely olyan magas volt, hogy az emeletig ért fel. Ez is felfordított omni-buszokból, kocsiokból, épületekből és kővezettel töltött horodókból állott. Valami 12 ember védel-mezte, kiknek vezére, kezében vörös zászlóval, a

torlasz tetején állott. Ez volt a legvitézebb ember, mert bevárta a rendőrség rohamát, s ott el is esett miután egy rendőr átszurta. Társait elfogták élve, s közülük csak egyetlen egy volt revolverrel fegy-verkezve, míg a többi vasrudakkal és botokkal.

Még egy komolyabb jelenet fordult elő ked-den a Prince Eugéne kaszárnya előtt. Egy hadnagy járt le s fel a kapu előtt, midőn egy munkás meg-szólitja:

— Lövetné-e ön a népet, ha parancsolnák?

— Uram, felel a tiszt, én nem kértem öntől, hogy mit tenne ön az én helyemben, s kérem, en-gedje, hogy azt tegyem, a mi nekem tetszik.

Erre a munkás revolvért ránt elő, s lö a

rithették a három nap történetéből, hogy többé nem a torlaszok döntenek Franciaország sorsa felett, a kormány pedig új erőt merített azon meggyőződésből, hogy a francia nép többsége ohaítja a rend fentartását és a békés fejlődést.

Két levél Kazinczy Ferencztől.

Nem egyszer volt már alkalmunk közölni irodalomtörténeti fontossággal bíró levele-ket, s midőn irodalmunk iránt e kötelességet mindenkor örömmel teljesítettük: teszszük

vannak, a honnét adjuk mi is Szabó Károly szíves közlése folytán.

A levelek tartalmára kevés megjegyzé-sünk van. Ugyanazon szép nyelv, ugyanazon könnyedség és elegancia vonul ezeken is keresztül, mint a „szent öreg“ valamennyi levelén. De kiváló érdekűve teszi Csokonai és a debreczeniek jellemzése, mely véleke-dése ugyan nem ismeretlen Kazinczynak, de e forrásból s ily alakban közlésével iro-dalmunk ügyének vélünk szolgálatot tenni, midőn megismertetjük olvasóinkkal ez ér-

A párisi zavarok: Katonai éji őrség a Luxemburg palotában.

tisztre, ki, bár bal kezét érte a golyó, maga ra-gadta meg támadóját, s az elősiertetett katonák segítségével lefegyverezte és elfogatta. A sebesült tisztet harmadnap a császár és császárné is meg-látogatták.

Az utolsó nap a zavargók nagy része már csak gyermekökből állott, kik még abban is kedvüket lelték, hogy a Szt.-József templom ablakait be-verték.

Az elfogottak száma ez események folytán, természetesen nagy volt. Elíteltetésükkel azonban hamar készen volt a rendőrség, s az már súlyo-sabban volt kompromittálva, kit 1-2 hónapra ítélték.

Az utcai harcok hősei azt a tanúságot me-

ezt ma is, midőn Kazinczynak két érdekes, s még eddig kiadatlan levelét közrebo-csátjuk.

E levelek Cserey Farkashoz irattak, ki a század elején Erdély egyik leglelkesebb s legmagyarabb fia volt, a ki a tudományok-al is szívesen foglalkozott. Irt maga is, de főérdeme abban áll, hogy huzdított és áldo-zott az irodalom emelésére s egy becses könyvtárt gyűjtött össze, mely jelenleg az Erdélyi Múzeum kincsei közt van. Hozzá irta Kazinczy ezen s még igen számos leve-leit, melyek most hasonlóképp Kolozsvárt

dekes hagyományt úgy is, mint hatvan év előtti irodalmi viszonyainknak a közvetlen tapasztalatok benyomásai alatt vázolt képét.

Ime a levelek:

I.

Er-Semlyén, Mart. 31. d. 1805.

Méltóságos Úr,
régí barátom, és rég olta tisztelt barátom!

Két rendbeli levelét a Mélt. Úrnak egy nap' vala szerencsém venni, midőn tegnap előtt Váradról, Vármegyénknek Gyűléséről, haza érke-zém. Örvendtem régi óhajtamom' és reményeim' bételjesedéseknek. Placere bonis quam plurimis,

malos quam minime paucos laedere! Ez az, a' mit én Terentiusnak megváltoztatott szavaival magamnak czímerül választottam. Méltóztassék engemet a' Mélt. Úr mind maga miatt, mind nagy tekintetű Nénje és Sógora miatt a' legszivesebb tisztelői 's barátjai közzé számítani, és engedje nekem azt a' szerencsét, egyikét az élet legszebb szerencséjének, hogy barátságával a' most-élők és az ezután élendők előtt kérkedhessem. Mint szándékozom azt tenni, alább majd előadom. —

Mind a' kért tudósítást, mind a' váratlan javallást köszönöm a' legszivesebb köszönettel. Jelentésem a' Csokonay verseinek kiadása felől a' távol lakók örömmel fogadták; Kolosvári Professor Piarista Buczy Emil Úr igen szép verseket küldte az eránt hozzám; vettem más levelet is egy Magyar Országban lakó Úrtól; és most Váradon egy ott lakó barátom szóval köszönte meg, hogy jelentésem által a' Csokonay verseinek kiadására mások felett just szerzettem. A' kik a' mi Csokonaynak ismerik, azt mondják, hogy igazában eltalált képet festeni nem lehet, mint az vala, a' melyet én festettem az Ujságjelvényben. 'S midőn ezek így folynak, Jeruzsálem és az ő Irás-tudóji (Debroczen értem, az intolerancia műhelyét) kárhazatot kiáltanak réam, 's meg nem foghatják, hogy miként vetemedhettem légyen annyira, hogy egy sirba szállott barátomat a' Nemzet előtt misanthropiával és cynismussal piszkoljam? A' Bölcsék! Azt sem foghatják meg, hogy én mint tolam öde magamat kiadónak, nem is szállván előre az anyjával és testvérével, ha az nekik tetszene? Ezek a' Bölcsék tehát abban az egész jelentésben nem a' totus habitus orationist, hanem csak két szót láttak — 's ha jól van-e az így? — Osztan a' két görög szó alatt nem francia értelmű misanthropiát s cynismust értettek, hanem Timonhoz illő embergyűlölet és kutyához illő mordacitást. 'S mi hát az a' misanthropia, a' miből emberszeret sugár, mi az a' cynismus, a' miből aethetici lélek látszik? Ki szerette úgy az embereket, 's ki volt mégis inkább misanthrop, mint Rousseau? Kinek írásain, kinek magaviseletén volt valaha több cultura, (nem értem a' conventionalist), mint a' Rousseauén, és kiben volt több cynisme? A' Csokonay rendetlen, gondatlan, planum nélkül való, keveset megelégedni tudó, hiú fényt kerülő, nevess tettek, szép munkák által kijegyzett élete, kinek hasonlított inkább életéhez, kinek akart életéhez inkább hasonlítani, mint a' Rousseauéhoz? Én bizony vagyok benne, hogy ha megdicsőült barátom, az árnyékok' országából hozzánk feltökénthetne, kedvesebben fogadná azt az áldozatot, melyet sirján neki én nyújtottam, mint azokat a' nyavalys magasztalásokat, melyek által némely barátja nem ötet tisztelte, hanem magát tette nevességé. — A' mi a' másik vádat illeti, arra én csak competens Birók előtt tartozom felelni. A' megholt Iró munkái nem az Özvegy vagy árva' tulajdona (nem a' nyereséget értem, hanem a' munkát magát), hanem a' Nemzeté, 's a' kiadásra annak van jusa, a' ki azt legalkalmatossabban teheti, az az der daß ganz in dem Geiße des Schriftstellers machen kann. — Én Csokonaynak személyes barátja voltam, 's úgy tartom, hogy Debroczenben nincs senki, a' ki az ő munkáit úgy tudja kiadni, mint én. Csokonaynak némely munkái oly szépek, (ilyen a' három ódája a' Lepéhez, Reményhez, és a' Szenrehányás) hogy a' magyar Litteratúra soha nem fog arra a' fő grádicsára fellépni, a' melyben azokat csudállás nélkül olvashassák. De Csokonaynak, mint Bürgernek a' német Pótták között, sok darabjain kitetszett, hogy ő nem mindég forgott szép társaságokban. Az efféle darabosságokon segíteni kell. 'S a' ok segítsenek-e, a' kik még durvában szólnanak? —

Ime ki van adva Dietai Muzsája, Tavasz, Dorottya, Anakroni Verse, Lillája, és a' Rhédeiné felett elmondott Versejete. A' ki igaz izlettől bír, látni fogja, hogy abban sok másolás van. — Ha én majd megjelenek az én Csokonaymal, fétlje meg a' világ, ha praefidentia volt-e hirdetésem; mellyről még csak azt jegyzem meg, hogy az Anyjának nem vala hira nélkül. —

Nagy Gábor barátunk azt állítja, hogy az Auctorokat változtatás nélkül kell kiadni. — Azt tartom én is; de úgy értvén, hogy az „Auctorokat“ alatt az Auctoroknak tökéletesen elkészült munkáikat kell érteni, nem pedig azokat, a' melyek de domini funere raptus sui.

A' ki a' Megholtak halála után azt cselekszi az ő irásával, a' mit a' Megholt maga fogott volna tenni, elleno nem vét. A' Nagy Gábor kivánsága szerint kiadott munka instructivus lehet az új Iróknak, mert azt, a' kit tisztelnek, a' maguk indi-

vidualitásában látják: de az Olvasó Publicum nem azt a' Csokonayt óhajtja látni, a' ki volt, hanem azt a' kit mocsain való felakadás nélkül láthasson.

Hosszas hallgatásom után én ez idén ismét megjelenek Iróink karjában. Engedje a' Mélt. Úr, hadd rajzoljak egy rövid Skizzet az eránt, hogy Litteratúránkat mely úton szeretném boldogulva látni.

Aza' per, a' mely Iróink között rég olta villong, hogy Nyelvünket kell-e, szabad-e a' Nyugoti nyelv genia szerint modellezni, hogy az ő munkáikat szabad-e példány gyanánt kitenni magunknak, még mind ez ideig decisio nélkül van. A' világhosszág nincs elválasztva a' setétségtől. Mi Napkeleti Nemzet vagyunk! ezt kiáltják. Jó; felelek én. Te tehát azt az Ifjat, a' kit a' Természet a' Faragásra vagy Architecturái tudományra szöli, a' helyett, hogy a' Róma onlandekait néznetéd vele, vagy a' Szejne partjaira költözted Vaticanusi Apótlót, Laocoot, Torsót stb. az Asia kunyhóinak rajzolatása végett a' Dón mellé igazított? Az a' Nemzet, a' mely még csak kezdi litteraturai pályáját, ha körülte oly Nemzetek laknak, a' melyek már sokra haladtak el a' magok' útjokon, észrevehetetlen azoknak követőjévé lesz, 's jól teszi, ha ezen az úton annyira megy, a' mennyire lehet. Debroczen ott akar maradni mindég, a' hol volt. Azon félyül, hogy ez az emberi lélek természetével ellenkezik, ellenkezik a' Horátz tanításával is. Quodsi tam graecis novitas invisa fuisse stb. 's a' nyelvet össze hasonlít az erdőkkel, melyek hullatják a' leveleiket, 's új leveleket vernek. — Nézzük-el a' száz esztendővel ez előtt élt Német Irókat, és azokat, a' kik 50 esztendő olta éltének; nézzük-el, mely eröszakot vittek véghez nyelveken, és ez által mennyire mentek? Ha csak ily eröszak által juthat el a' nyelv annyira, nem akarjuk-e, hogy a' mi Nyelvünk is szenvedje az eröszakot? Az aetheticus Iróknak nem azt kell kérdeni: Szóllanak-e így, és szóllott-e már így más? (Ez a' kérdés csak a' kiholt nyelvekre való), hanem ezt: lehet-e nekem így szóllani, hogy szóllásom elegáns, energicus, új-zen-gésű szóllás legyen? Horátz merő pajzanságból abstínere; minthogy a' görögnek ablativusa nincs, ezt: ira abstínere, így tette ki egy helyett: irarum és ök az aro-t nem a' dativussal, hanem a' genitivussal construálják. — Én tehát neologus vagyok, és azt tartom, hogy úgy kell. Az én felem Baróc-it, Bessenyeit, Virág Benedeket, Kis Jánost, Himfy mutatót a' maga Irói közt: azok a' Tordai Leoninus* 's Mátási Józsefet mutatják.

A' mely Országban még nem virágzik a' Festés és Faragás, ott első köteleesség az, hogy rézmetszetek és olajfestések Cópák 's Gipsz abguszok által ébresszük-fel az alvó geniet. A' poetai munkákban ezeken substitútjai a' fordítások, melyeken én azért kapok oly igen, minthogy minden Originaljaink, még a' legjobbak is, nem érnek annyit, mint a' közpészert, 's nem éppon rossz fordítások. — Ez idén tehát Fordított Egyveleg Irásaimnak 5. kötetét adom ki igen csinosan, és a' legnagyobb grammaticai 's orthographiai gondokkal, 's minden darabban egy portrét, két réz és 3 vignette lesz. A' fordítás az Originalnak minden szíveségével tartozik bírni; az másként nem lehetett, hanem úgy, hogy sok helyt új szóllással éljek. Csak remek munkákat vettem fel fordításul, és azt egy igyekeztem tenni, hogy a' ki az Originalt csaknem könyv nélkül tudja, a' Magyar olvasva minden soron reá ismerjen az Originalra, s minden szakából vannak mustráim a' Stylicának. A' legelső Liefertung az első és az utolsó kötetből fog állani; az alsóban van Marmontelnek 6. Conte Morálja; — (Alciabiád, a' négy palack, a' szammiumi házasság, a' kétség vagy a' magával békítelen szerelem, a' két szerencsétlen és a' szép Anikó). Nincs semmi nehezebb, mint a' Franceziák atticismusát, azt a' kedvességet és elegantit, mely mint a' virágok' illata megmagyarázhatatlan módra érezeti magát és nem szenvedti az analizálást és hideg vérről való feszegetést, magyar szókkal kiteni, és minden bizonytal az a' kötet körül legtöbb munkában. — Az 5dik Osszánnak, Dénisznak és Klopstocknak darabjait foglalja magában. Ez csupa erö. — A' Karikatúrákat könnyebb copálni mint a' szelid szépséget. Minden darab egy tisztelget érdemlő embernek vagy Asszonynak nevet viseli homlokán. — A' Mélt. Úr neve Yoricknak Elizához irt levelei előtt fog állani; melynek hátuljában áll

* Így nevezte Kazinczy köre és kora Gyöngyösi János tordai ref. lelkész Leonintól, ki fiatallajó volt az afféle verseknek, melyek a' mértéken kívül még rimeltek is olyformán, hogy minden sor közepe rimelt ugyanazon sor végével. Szerk.

Raynalnak ismeretes keserve. Szép, igen szép, és a' tudatlan szemnek kedvesebb mint a' Y. és E. levelei: de amaz elmés czífráság, ez a' szívnek természetes meleg felbuzdulása, ömledése.

(Vége köv.)

Batthyány 1849-ki temetése.

A lapunk 23. számában Beszédes Sándor tollából, a boldogultnak 1849-diki csöndes eltemetéséről szóló s Dank Agáp akkori zárda-főnök elbeszélése nyomán közölt leleplezések tárgyában a „Reform“ a következő érdekes közleményt hozza:

Batthyány Lajos kriptába helyezésétől a lapok nem régebben a „Vasárnapi Ujság“ nyomán hosszabb közléseket adtak ki, melyeknek egy némely részleteit pótoljuk s helyre igazítjuk hiteles adatok nyomán.

A kivégzés után Batthyány holt teste a Rókusa vitetett s a Rókus többi halottaival kiterített, hogy azokkal egy módon egy sirba kerüljön. Éjjeli 10 és 11 óra között azonban egy néma kis társaság kért beeresztést a közökházba, hol utait a kegyelet már megegyezteté s előtte a zárat felnyitotta. A miniszterelnök holtteste — nincaen a szent eszelekenyre sem konvenien-sebb szó: ellopott s kocsira tetetett, hogy a család sirboltba szálltassék. Csöndesen döcögött az éji szekér kegyeletes terhével végig az utcákon, melyeket az idők rémülete az éj ez órájában az órjáratokig megtisztított, de a barriere-on nem eresztették ki: vissza kell fordulni. Rövid habozás után a ferencziek kolostora felé fordítottat a halottas kocsit rudja s közel éjfélhez kért a halott menedéket a kolostor falai közt. Dank Agáp, a ferencziek akkori főnöke megrendülve hallá a suttyoga elbeszélte dolgokat s befogadta s eltemette a barátok kriptájába a nagy halottat, a következő temetési bizonyítványt állítván ki az éjeli szent eszelekményről:

Temetési oklevél.

Melynél fogva elismerem és hitelesen bizonyítom, hogy az Urban boldogult méltóságos gróf Batthyány Lajos urnak holttestem 1849-ik évi október hó 7-én éjfélkor a pesti gondviselősemre bízott szent Ferencziek sirboltjába egyházi szer-tartás után letéve, ugyanott, a kriptá belső részének baloldalán (G. B. L.) betűkkel ellátott sirboltban fenntartatik.

Melynek nagyobb hitelére kiadom ezen saját írással és hivatalos egyházi pecséttemmel ellátott bizonyg levelemet.

Dank Agáp, s. k.

Pesti Sz. Ferencziek Elnöke.

(P. h.)

Hogy az urban elhunyt méltóságos gr. Batthyány Lajos urnak holt-teste a fen irt időben csendes beszentelés után a pesti szent Ferencziek kriptájába és ugyan a fennemlített sirboltba előttem letéve legyen, hitelesen bizonyítom.

Peston, 1849-ik évi okt. hó 11-ik napján.

Szántóffy Antal, s. k.

Pest józsefvárosi plébános és h. alesperes.

(P. h.)

Eddig a nagy érdékű közlemény, melyre mi, részünkről, csak a következő észrevételt tesszük.

Dank Agáp elbeszéléséből világos, hogy Szántóffy akkori józsefvárosi plébános október 6-kán már az esti órákban értekezett Dank Agáppal a holttestnek a ferencziek sirboltjában elhelyezése iránt. A „Reform“ közleménye szerint a ferencziek sirboltja csak szükségből kerestetett föl, midőn a koporsót a sorompókon kiesempészni nem lehetett. A kettő közötti ellenmondást csak úgy lehet kiegyeztetni, ha föltevessük, hogy a koporsónak Pestről kivitele eredetileg czéloztartott ugyan, de a közbejöhött nehézségeket is számba vévén, az illeték előre gondoskodtak, hogy a terv meghiúsulása esetén, a holttestnek a ferencziek sirboltjába elhelyezése legalább biztosítva legyen.

Batthyány-gyászünnepély.

A Batthyány-gyászünnepély két napja lejárt.

Pestvárosa rendezte az ünnepélyt, de az egész ország üllötte meg. Azt mondhatjuk, a nemzet az ország minden vidékéről képviseltette magát rajta. Harminczezeren felül becsülök azok számát, kik vidékről ez ünnepélyen megjelentek. S velök együtt a főváros minden fölkelhető népe talpon volt.

A nemzet kegyeletos ünnepet ült, midőn egy nagy halottját kiséré örök nyugalma helyére. Egy husz éves köteleiséget rótt le az ország e végtisztelettel, egy husz éves kegyelet nyert kifejezését e gyászünnepélyben hanem férfi iránt, a kiben nemcsak önfeláldozó fiát, hanem egy nagy nemzeti eszmének: a szabadság és törvény kultuszának képviselőjét és martyrtját övedzi a nemzet a kegyelet dicsőfényével.

Lássuk a gyászünnepély részleteit

Junius 7-kén délután öt óraker az ünnepély-rendező bizottság megjelent a szent-ferencziek templomában; a szerzettagok s a hatóság képviselőinek jelenlétében leszállott a sirboltba s itt azután megtörtént a holttestem áthelyezése a diszkoporsóba, melyben a nagy halottnak el kelle temetnie. Miután az áthelyezés megtörtént, a koporsót három kulccsal, egy aczé s két aranykulccsal bezárták, felvitték a templom hajójába s a gyászszertartás helyékre, hogy ott a temetés órájáig közszemlre ki legyen tevé.

Az aczékulcsot, melylyel a koporsót bezárták, a főkapitányság vette át. Az aranykulcsok masszív aranyból vannak készítve, igen szép mű-üvek, Batthyány Lajos monogramját viselik és fekete bársonyokban vannak elhelyezve. Ezeket az ünnepély-rendező bizottság ölnöke vette át, és pedig egyiket a város levéltára, másikat a dicsőült gróf nemos özvegye számára.

Az elhunyt özvegyét a gyászünnepélyt rendező bizottság Királyi Pál vezetése alatt kereste fel az István főherczeg szállodában, hogy a család a gyászszertartásra meghívja, egyuttal kéz-beitsse neki a boldogult koporsójának kulcsát. A grófné övi körében, mely gyászban fogadta a küldöttséget, s fájdalomtól meghatva és kitörő könyekölő elfojta, csak ez egy szót tudá rebegni „köszönöm“ — midőn a kulcsot átvéve, a küldöttségi ölnök kezét megszorította.

Junius 8-án reggeli 9 óratól esti 9-ig a koporsó közszemlre volt kitéve. — A ferencziek temploma előtt már kora reggel roppant tömeg hullámozott várva váró a templom főajtájának megnyilását, mely d. e. 9 óraker következett be. A templom homlokzatáról, közepén a Batthyány-család czimerével (zöld mezőn egy barlang, melyben egy orozlán szájában kivont karddal ágakodik, a barlang felet; pelikán) dús ezüst szegélyezett fekete bársony menyezet futott le, mely alatt egy szűles, feketébe (ezüst színözattal) öltözött férfi, kezében hosszú ezüstgombos bottal, két megyei hajdu, s két városi rendőr őrzé a bemeneget.

A templom hajójának két oldalán felfutó oszlopok, a mellékoltárok falkái, a karzatok parkányzata, a padok, a jobb oldalon elhelyezett szókész gyászleplel voltak borítva, a melyeken felváltva Magyarország, Pestvárosa és a Batthyány-család czimerei valának láthatók; a főoltár képe előtt a hosszú fekete bársony függöny futle, melyen óriási fehér kereszt diszlett. A barna színű dús aranyozott s hat arany lábón nyugvó rézkoporsót, mely közvetlenül a padok előtt fel-

állított gyászszertartalon nyugvók, diszruhás ifjak őrizték. Az egyszerű, de izletes koporsón arany babér-koszoru feküdt s e fölött egy könyv „Törvénykönyv“ felirással. — A gyászszertartalnak a főoltárra néző része elő, hosszú nemzeti szalaggal összekötött babérkoszoruval, másik három oldala a Batthyány-család czimerével volt ékesítve. A ravatalt ezenkívül 28 kisebb ezüst gyertyatartó, négy nagy halállámpa s távolabb ismét négy 15 karu gyertyatartó környezé. A koporsó előtt a gyászoló özvegy számára fekete bársonnyal bevont imazsámoly állt két gyertya közt a feszülettel; ottol jobbra és balra két kerek, szintén bársonnyal bevont állvány volt elhelyezve, melyek egyiké a grófi korona, másikán babérkoszoru nyugvók. A főoltár előtt a szentély közepén Batthyány Lajosnak karrarai márványból faragott remek mellszobra áll (Alexy műve), melynek talpazatát a közönség kegyelete virágokkal ékesítette fel.

A gyászünnepélyhez méltó rend fenntartásáról a kapitányság igen czélszerűleg gondoskodott; úgy hogy az ünnepély komolyságát a templom főajtója előtt elkerülhetlen tölzöngésen kívül misem zavarta. A templomba egyszerre csak annyi ember bocsátottak be, mennyi benne kényelmesen elférhetett; a bejutottak azután a kolostor mellékajtaján távoztak.

Junius 9-én, a temetésre határozott napon, a főváros már kora reggel a gyászünnepélyhez méltó arezot öltött. A városház tornyán, a m. kir. curián, a takarékpénztár palotáján, az egyetemen, a nemzeti muzeumon és színházon, az országházon s a legtöbb magán épületen longó gyászlobogók sűrűen emlékeztették a járó-kelöket, hogy a főváros kegyeletos ünnepre virradt. A komor benyomást csak növelték a reggel tájban mutatkozó fellegek, melyek azonban egészen eloszlottak.

A ferencziek temploma, melyben néhai gróf Batthyány Lajosnak hamvai a közszemlre kitétetének, e napon még inkább ki volt tevé azok ostromának, kiknek lépteit a kegyelet vezérelte fővárosunkba. Midőn reggel 8 óraker a templom főajtóját kitérték, a ferencziek terét már annyira eltelek, hogy az összeszűfolt tömegen bajjal lehetett keresztül hatolni s a templom bejáratának őrizete is csak a legnagyobb erőfeszítéssel volt képes helyét megállani. A délelött valóóság bucsujárásához hasonlított. D. u. 1 óraker az eleve megállapított program szerint a templom ajtai bezárttak s a szentegyház pár óranegyedre a családi kegyeletnek engedtetett át. A dicsőültnek köztiszteletben álló özvegye, hazaszerzetének, jellemtisztaságának egyik fő örököse délután egy negyed 2 óraker, harangok zugása közben egy gyászkoosin, követve Pestváros polgármestere által egy másik gyászkoosin, a templomhoz érkezett, a magános ravatál elé vezettetett, és ott hosszú ideig emlékeinek és fájdalomának engedte át magát.

Azalatt a városháznál, a megyeháznál, a pesti népkörben és más helyeken sorakoztak a testületek, a személyenként résztvevők pedig a barátok terét lepték el, míg a közel fekvő házak ablakai, kapui, tetői, nézők egymást erő tömegeivel teltek meg. A tömeg nemcsak a templom környezetét lepte el, hanem benyult egyfelől a hatvani, másfelől a kecskeméti utcába is, e két vonal végét újabb tömeger követte össze az országúton, s az ékper egyesült tömege a kerepesi uton egészen a Rókus-körházig nyújtotta kiszárnyait. A főbb vonalokon minden kocsi-közlekedés, a kerepesi uton pedig a közuti közlekedés meg volt szüntetve.

A boltok, műhelyek, árudák az egész városban bezárttak; az izlet sokkal teljesebb szünetet tartott a nemzeti gyász-ünnepély ez órái alatt, mint a rendes vasárnapokon s egyéb ünnepeken szokott.

A templom ajtaja pontban két óraker megnyitottat. És bár a templom előtti tér közepén emberi sorfállal körülvett: a gy közébe is csak azok bocsátattak be, kik a templomba mehetésre jegyekkel bírtak, az ajtónál mégis roppant nagy volt a tolongás, a jogyek birtokosai félvén, hogy oda egymástól be nem juthatnak.

S valóban, egyneved háromkor már alig lehetett helyet kapni a templomban.

A jobb és balfelől eső padosort a képviselők, hatóságok, közsegek, testületek küldöttsége foglalák el, míg oldalt és a közökben roppant nagy tömeggel foglalt tért a nemhivatalos közönség.

A díszes bronzkoporsót, gazdag arany díszít-ményeivel most is városi tisztviselők állták körül, kivont kardokkal. Az ezüst álló gyertyatartókban égő gyertyák fénye erővel küzdött a nap sugarai ellenében, melyeknek világú alig törhetett át a boltozatról lefüggő fekete lepleken, — a négy szögleten négy nagy szesz lángja ingadozott, nagyobb-kisebb tömörséggel, a legkisebb légnymásnak engedő hullámzásal. Körötte körül Buda-Pest testvér főváros hatósága, képviselőtestülete gyász-magyar ruhában.

Pontban 3 óraker megjelent hat gyászkoosin a gyászoló özvegye és családja a sekrestyén át, fia, Elemér karján elfoglalta helyét a padosztályok első sorában balfelől; utána leányai léptek: Emma, Batthyány Géza grófné, Batthyány József gr. karján, utána Ilona, Keglevich Béla grófné, Batthyány Géza gr. karján, közelében foglaltak helyet id. Zichy József, Zichy Pál, Zichy János és Batthyány László grófok, mint közeli rokonok.

Ezután megkezdődött a gyászszertartás, melyet Szabó József esztergomi kanonok és címzetes püspök, Ipolyi Arnold, Schwendtner, Ráth, Klempa infulánsok s a többi helybeli plébánosok, és ezenkívül nagyszámu segédletmellet végezett.

Ennek végeztével megzendült a karzaton zenekísérettel Mosonyi „Batthyány Lajos gr. emléke“, melyet Till Nándor vezetése alatt a zeneköltelők egylete adott elő különösen a vége felé erővel és szabotassággal.

Ennek bevégeztével Piry Czírjék, a ferenczrendiek záfafönöke tartott beszédet, melyben hazafiasan emlékeztett meg a körülményekről, melyek az elvérzett temetését mindaddig akadályozták s méltó szavakban adott kifejezést a nemzet kegyeletének, mely ezuttal adja meg a vértanu hamvainak az ünnepélyes végtiszteletet.

A beszéd végével megzendült kívül a gyász-induló s a templomba gyűlt nagy közönség, a hatóság és országgyűlési képviselők, kik közt Deákot, b. Eötvöst, Horváth, Andrássy, Gorove és Szlávny minisztereket, Somssichot, a ház ölnökét, Horváth Mihályt, Ghyecz Kálmánt stb. láttuk, megindultak kifelé. Míg egyik városi képviselő a cserkoszorút és pálmát tartó vánkost vette kezébe, az alatt leemelték a roppant nehéz koporsót a ravatárról s hosszú várakozás után, mely alatt a bennlevő tömeg kijuthatott, megindult a menet kifelé, léptenkint meg-megállva. A gyászkoporsót a városi hatóság képviselői vették körül, utána a gyászoló család lépdelt el sorban és renndel, mint bejöttek.

A templom kapujában a koporsót a hatfogatu gyászkoosira emelték, a fityolszalagok végét Buda és Pest hatósági képviselői fogták.

A templomhoz közel eső utcákon már délután egy órakor igen nagy élénkség uralgott. A házakra, melyek előtt a menet elvonulandó volt, fekete lobogók tűztek ki, a boltok bezártak. Sok helyen többé-kevésbé primitív állványok készültek, hol a látni vágyó közönség elhelyezte magát. Két órakor az uri-utca egy részén, továbbá a hatvani-utczán, az ország- és kerepesi-uton a tolongás oly nagy lón, hogy csak a legnagyobb ügygyel-bajjal lehetett egy helyről a másikra menni. Az ablakok meg voltak tömve kíváncsi nézőkkel; több háznak tetejére is fölhatolt a látni vágyók serege. Az alább elősorolt menet a ferenciek teréről, az egyetem-, kecskeméti-utca, az ország- és kerepesi-ut egész hosszában a „Pannonia” vendéglőig volt felállítva, s csak négy órakor indult meg.

A menetet egy városi őrmester és négy városi huszár teljes díszben nyitotta meg.

Utánuk a czéhek tagjai, gyászfátyollal bevont zászlókkal, négyesével, a következő sorrendben jöttek.

Asztalosok 200-an zászlóval; bábsütők 30 an zászlóval; aranyművesek 50, bogdár, kovácsok 130, zászlóval; bérkocsiosok 20, zászlóval; aranyozók 10, czukrázók 30, cseroperek, cipészek 300, zászlóval; csizmadia 130, zászlóval; fényázósok 60, zászlóval; gombkötők 50, zászlóval; hentesek, 80 z.; kádárok 40 z.; kőszőrűsök 7; kárpitosok 20; kalaposok 50 z.; kávéosok 20 z.; orv. műszerkészítők 10; sebészek 20; kertészek 60 z.; kosárkötők 60 z.; kúcsinálók 15; kötélgyártók 60 z.; hangszerkészítők 10; lakatosok 200 z.; mészárosok 20 z.; óráosok 50; szabók 400 z.; szűcsök 30 z.; keztűsők 15; selyemszövőök 10 z.; rézművesek 30; szíjgyártók 30 z.; halászkok 25; szobafestők 60 z.; vasöntők 200 zászlóval.

Ezek után szintén négyesben feketével bevont zászlókkal jöttek a budapesti jótékony- és temetkezési egyletek, még pedig a következők sorrendben:

Dunagőzhajóz. társ. személyz.	100 tag, zászlóval.
Erzsébet-egylet	200 „ „
Ferencz-egylet	150 „ „
Fortuna-egylet	150 „ „
Gabriel-egylet	300 „ „
Hajótestvér-egylet	40 „ „
Haladás-egylet	50 „ „
István-egylet	300 „ „
Jópásztor-egylet	250 „ „
Józsefvárosi szőlő-egylet	160 „ „
Lipótvárosi-egylet	150 „ „
Mátyás-egylet	150 „ „
Mária Valéria-egylet	150 „ „
Orangyal-egylet	300 „ „
Budapesti ácsipar-egylet	50 „ „
Salvator-egylet	150 „ „
Terézia-egylet	150 „ „
Unióvárosi szőlő-egylet	350 „ „
Teréz-egylet	250 „ „
Zion-egylet	300 „ „
Pest-budai szabó-egylet	400 „ „

Az egyletek tagjai nagyobbára mind teljes díszben jelentek meg. Az „Orangyal”-egylet előtt egy feketébe öltözött leány feketé párnán hasonlú babérkoszorút vitt. A „Mátyás”-egylet előtt egy díszmagyar-ruhás ifjú hasonlú feketé párnán zöld babérkoszorút vitt. A Dunagőzhajózárság személyzetében tizenegy hajós kapitány is jelen volt.

Ezután a kereskedő-testületek s pesti polgárok következtek, még pedig:

A pesti kiskalmár-testület	300 tag, zászlóval.
A keresk. ifjuság	300 „ „
A m. k. államvasutt. munkásai	„ „
A m. k. egyetem polgárai	200 „ „
A budai népkör	400 „ „
Pesti népkör	
Tűzoltók	„ „

A tűzoltók testületileg vettek részt a menetben. Jelenvoltak mind a torna-, mind a városi, mind a budapesti malomtüzoltók, mindnyájan teljes díszgyenruhákban.

Ezután a pesti polgárokból álló lovasbandérium következett. Tarone ur vezérlete alatt, tizenhat tagból állt. A banderialisták fekete bársony attilát, fekete nadrágot s hasonlú tollas kalapot viseltek. Nyergük és takarójuk fekete posztóval bevonna, s ezüsttel körülszegélyezve volt. A bandérium három fekete fátóval bevont zászlót vitt.

Az egyik az ország, a másik Pest város, a harmadik a Bathyány-család özimerét mutató.

Utánuk Gödöllő mezőváros hét tagból álló lovas küldöttsége fekete zászlóval jött. A küldöttség tagjai sötétkék posztó dolmányt és nadrágot viseltek.

Ezután a budapesti honvéd-egylet tagjai teljes számban jöttek. A zászló előtt Riegler ősz honvédszázas dalias alakja ment fekete díszruhában. A gyászba vont nemzeti lobogót egy 1848-ki honvéderőmester vitte. A honvédek igen nagy számmal jelentek meg. Előükön *Ivanka* Imre, a honvédek központi bizottságának elnöke ment.

Ezután a törvényhatóságok és városok igen nagy száma s többnyire teljes díszbe öltözött küldöttségei következtek. Veszprém megye küldöttsége a megye zászlaját is magával hozta.

Majd a magyar tudományos akadémia, a Kisfaludy-társaság, a m. k. tudomány-egylet, a központi hatóságok küldöttei, a képviselőház s a felsőház tagjai, majd mind teljes díszben jöttek. Itt mentek Andrássy Gyula gr. miniszterelnök, Eötvös, Horváth B., Göröve, Kerkapoly, Szilágyi miniszterek; Deák Ferencz egyszerű fekete magyar díszöltözetben; a képviselőház igen számos tagja, minden pártból, Somsich Pál elnök, Gajzágó alelnök, gróf Mikó Imre, Ghyecz Kálmán, Nyáry Pál, Kovács László stb.; igen sokan a felsőházból; Eszterházy, Csáky, Károlyi grófok stb. Tanárky, Fest, Tóth Vilmos, Zoyk államtitkár, Horváth Mihály, Hollán Ernő, Pulszky Ferencz, Jókai, Gyulai, Ballagi, Kautz, Greguss Ágost, Szász Károly, Pompéry, Zivovra, Rómer Fl. akadémikusok, Konek egyetem rektor, Pauller, Cherny, Toldy, Karvassy, Horváth Czírill, Jedlik stb. egyetemi tanárok és felszámálhatlan sok előkelő férfiú s a közelet minden ágaiban szereplő nevezetességek.

Ezután az egyházi személyek. A főváros hatósága, a főpolgármester vezetése alatt.

Pestváros minden dalárdája, zászlókkal. Számos faklyás következik. Beliczay ur díszes piron bársony párnán zöld babérkoszorút vitt.

Erre a nagy számú papság, végre a halottas köcsi jött. A halottas köcsit hat fekete, ezüsttel díszített ló vonta. A lovak mellett több szolga ment. A köcsit a városi hatóság tagjai környékeztek s tarták a gyászszalagot. Ezenkívül körötte még 24 pesti polgár díszruhában kivont karddal. Távolabb tőle, az egész papságot s a hátrább jövő köcsiket is körülvevő, 100 pesti polgár vitt égő faklyákat.

A halottas-köcsit után hat feketével bevont, egészen egyenlő kétlovas díszkocsit jött. Az elsőben a nagy halott özvegye és két leánya, a többiben a pesti nőegylet választmányi tagjai. A köcsik után még igen nagy számmal a budapesti munkások — piros zászlójuk fekete fátóval takarva — jöttek. A menetet két sorban városi huszárak zárták be.

A menetet ezonkívül három zenekar kísérte. Az ó-budai hajógyár zenekara 21 tagból. A pesti népkör zenekara 26 tagból. A polgári kör zenekara 40 tagból állt.

Igy vonult a menet a legnagyobb rendben, minden zavar és fenakadás nélkül az egyetem- és kecskeméti-utczán, az ország- és kerepesi-uton át, melyek mindnyájan tömve voltak nézőkkel, a temetőig. A menetmegnézése egy helyről egy óráig és tíz percet vett igénybe. A menetben szétszórtva a pesti tanintézetek ifjusága, zászlóval is résztvett.

A látvány, melyet a menet nyújtott, nagyszerű s fenségesnek nevezhető. A rondét mindenütt maga a közönség tartá fenn, s az egész roppant utvonalon nem volt tapasztalható a legkisebb fenakadás sem.

A megjelentek nagyobb része mind fekete gyászfátyolt viselt. A menetben sok nő volt látható a hajról lefüggő hosszú, fekete fátóval.

A merre a menet vonult, az utcasarkokat, ablakokat, erkélyeket s a háztetőket roppant közönség borította el. Az őszes megjelentek száma tulajdonképpen a százezeret. Száz óriási közönség komoly méltósággal nézte a menet beláthatatlan hosszú átkigyózdását; közben szölkáltak a gyászdulók.

Az idő a temetésnek kedvezett s pillanatokra hűvös szellő tühettebbé a tikkasztól hőséget.

A kerepesi-ut mellett sirkert délkeleti részében egy négyes fasor szelén középmagasságú domb

emelkedik, mely körül a sírhalmok szabályos négyzetet képeznek. Tetejéről szabad kilátás nyílik a sirkert fölött, melynek minden részeit dominálja. Ezen legszébb pont szemelgett ki Bathyány Lajos nyughelyét, mintegy jelképi kifejezésére azon a hon történelméből magasan kiemelkedő alaknak, melynek hamvait magába foglalandja. A magaslat közepén egyszerű márványüreg, mintegy 7 láb hosszú, 4 láb széles és 6 láb mély nyílik keletről nyugat felé; a tábla, mely le fogja zárni, központja felé emelkedő, négy élre metszett márványlap.

Semmi díszítés, semmi felirat rajta. Egyszerű pompanélküli, meglatho az egész, s e pontra fog állíttatni a mauzoleum.

A temetőt már a déli órák óta ezer meg ezer nyi nép lepte el és zajos élénkséget terjesztett mindenfelé, a nélkül azonban, hogy sértette volna a hely komoly méltóságát.

Öt órakor megszólaltak a sirkerti kápolna harangjai, s a menet a temetési zene melábs dalmái között közegett.

Most már sűrűen követték egymást a képviselőház tagjai, a hatóságok és intézetek képviselői, kik a domb felszínét csakhamar ellepték; végre a dalárdák előlépése mellett a gyászkoosi, és így hosszú sorban a kíséret, ugyanazon rendben, melyben kiindult.

A mellékfator bejárásánál megállapodott a menet; a papság a koporsót s a sírhoz kísérte. Bathyány özvegye kiemeltetvén kocsijából, fiára támaszkodva lassan felhaladt az előtte tiszteletteljesen meghajló sorok között a dombra.

A meghívottak mind egybegyűlvő levén, a papság elvégezte az egyházi szertartást, mire Barna Zeigmond, városi főjegyző a körülállók mély csendje közt a következőleg szólt:

Tisztelt szomorú gyűlésezt!

Istenben dicsőült gróf Bathyány Lajos Magyarország első miniszterelnökének drága hamvait rejti magában im e koporsó!

A végzet — kiltótt a honszerelmtől lángoló legnemesebb szívet!

Az Alkotóhoz, — kiltől jött, — elszállt a magasztos küzdelmekben megdicsőült lélek!

Azon mélységes kegyelettel, melylyel a nemzet viseltetik a nagy vértanu emléke iránt, vesszük át visszamaradt drága hamvait Pest városa közönsége nevében a megmérhetlen bánatu özvegytől, s nemes grófi családjától; és adjuk közös anyánknak a földnek, mely azokat a szabadság, testvériség és egyenlőség szent eszméinek megtestítésére nemzetünknek revid, igen rövid időre kölcsönöz!

Dicső halott! Fájdalomtól elszorult kebelled válnék meg im teled! Fény vedred! Áldás emlékedre! Isten veled!

A szónoklat után lebocsáták a koporsót sírjába, 6 óra 10 p.-kor, miáltal a dalárdák hatalmas karából Egressy Béni érzékeny „Bucoszója” zendült fel. A lefektetett koporsóra a első koszorut a boldogultnak özvegye tette, utána még a fővárosi hölgy-egyletinek képviselői, és a fővárosi leányai nevében két szép hajdon hullattak számos babérkoszorut a koporsóra, a melyet a nemzetnek évtizedek után sem szűnő fájdalma kísért le egyszerű sírjába. Ezután a tömeg ép oly komoly és méltóságteljes csendben és nyugalomban oslott szét; csak a még nyílt sír körül keletkezett némi tolongás, mert mindenki látni akarta legalább sírjába fektetve a nagy halott koporsóját, a melynek tisztelete őt ide zárandokoltatá. Végre lassanként itt is meggyérült a tömeg; a sírra ráborult nehéz márványajtaja; elhangzott az utolsó ör lépése is; és a nemzet halottjának hamvai új lakjukban ismét nyugodtan alusszák örök álmat, melyből felbreszté őket a nemzeti kegyelet.

Melléklet a Vasárnapi Ujság 24-ik számához 1870. jun. 12.

T Á R H Á Z.

Irodalom és művészet.

(A Bathyány-gyásznapély alkalmából) egész kis irodalom keletkezett. Lapunk ide vonatkozó közleményei nagy érdeket gerjesztettek; számos helybeli és vidéki lap egészen, vagy nagyobb részleteiket átvette. A kereslet a közönség részéről is oly nagy volt, hogy miután a lapból egyes számok nem kaphatók, lapunk kiadása czélzserűnek látta, közleményeinket, összeállítva s némekkel még kiegészítve, egy külön röpiratban, képekkel illusztrálva adni át a forgalomnak. E röpiratból a két nap folytat több ezer példányt, melyek németre fordíttatás is szükségesé vált. Ezenkívül számos kisebb röpirat és külön nyomtatvány is áruhatott s örvendett kisebb-nagyobb keletnek. — A ma szövegünkben említett nagyobb s kimerítő életrajz is sajtó alatt van, s a gyásznapély leírásával kiegészítve néhány nap alatt szintén meg fog jelenni.

(Az „Archaeologiai Értesítő”) ez évi 6-ik számát vették. A pilini régiségekről értekezik b. Nyáry Jenő. Adalék a magyar érmészetek cz. cikket ad Dobóczy Ignác; ezeken kívül Privigyei éremlejt; Corvin-codexek ügye az akadémia előtt s több — a régészek előtt érdekes — apróság tölti be e számot Rómer Flóris tollából.

(Sebessy Jánostól) két ízben is megkaptuk már „Anonymus” című l levelre terjedő munkáját, melylyel az akadémia előtt a Béla király névtelen jegyzőjéről jelenleg folyó vitába szól belé, de semmi újat nem mond. Egyszerűen ismétli, a mit már Szabó Károly s mások kimerítőben és jobban megírtak.

(Debreczenben) ifj. Csáthy Károly kiadásában megjelent: *Egyetem és részéről egyház-egylet alapjai*, különös tekintettel a magyarhoni prot. egyházakra. Irta Kovács Ferencz, a debreczeni ref. főiskolának a római jog tanára, sat. Második teljesen átdolgozott kiadás. II-dik füzet. Az egész mű ára 2 ft 40 kr.

(A Szily Kálmán) által gondosan szerkesztett „Természettudományi Közöny” VI. kötetének 15-ik füzeté megjelent következő tartalommal: A növényéletben szerepe a gazdasági kísérleti állomásokon, Klein Gyulától. Az erjedés és az új gomba-elmélet, (vége) Szontágh Miklóstól. A kenyér táptértékéről. Jelesebb magyar szappanfajok vegyelemzésének eredménye, Steiner Antaltól. Apróbb közlemények.

(Uj lapok.) Eperjesen, július 1-jén, „Sáros” című leginkább közgazdasági érdeket képviselő hetilap indul meg Vécsey Tamás szerkesztésével. — *Marosvásárhelyen* Imreh Sándor nyomdász szépirodalmi lapot fog kiadni, melynek tiszta jövedelmét egy Marosvásárhelyt felállítandó magyar színházra szánja. Szerkesztőjét és címét még nem választotta meg.

Közintézetek, egyletek.

(Az országos honvédygyűlést) június 8-án d. e. tarták meg a budai színházban. Elnökölt Ivánka Imre, mellette Gáspár volt tnök s Schulz Bódog ezredes ültek, a páholyokban hölgyek, köztük Damjanics özvegye; a karzatokon közep számú közönség. Képviselve 47 egylet volt 134 küldött által *Dulovits* főjegyző felolvasá a központi bizottság jelentését, melyből megtudtuk, hogy a menházra eddig 64,594 ft gyűlt be. *Várady* Gábor indítványát, mely szerint, ha idő és körülmények engedik, ismét sürgetni kell a rokkantoknak s özvegyeknek országos alapsól való ellátását, egyhangul elfogadták. *Vidaes* kiemelte a honleányok érdemét a honvéd-ménház körül, s éljenek közt említi, hogy maga Damjanicsné több ezer frtot gyűjtö. *Vidaes* felajánlta, hogy a menházban egy rokkantat élete végeig mindenképpen ellát, mit éljennel fogadtak. A gyűlés jegyzőkönyvével mond köszönetet a menház bizottságának, melyet a gyűlés folytatására hívott föl. Kimondta továbbá, hogy a menház most a régi honvédek számára fog szolgálni, s azt, hogy jövőben mi czélra fordíttassék, függőben hagyja.

(A nemzeti színház ügyében) a „Föv. Lapok” a következőket írja: A nemzeti színház subventióját nagy idő óta függőben hagyta a kormány. A belügyér beteg, a miniszterelnök pedig — a mint mondják — nem ér rá effélékre, mivel nagyobb gondoljai vannak. A mi e gondokat

illeti: mi azt hisszük, hogy első Napoleonnak még nagyobb gondoljai voltak egykor Moszkva alatt, s mégis ott intézte el a „theatre francais” szervezetét. Valószínűbb is tán, hogy az ügy függőben hagyása szándékkal történt, miután ez a legogyszerűbb eszköz volt az „intendánsi sakkjáték” megnyerésére. Miután Zichy Antal „matt”-ú tevék: most — a mint halljuk — gr. *Sáchenyi* Imrénél, a szalon pártfogoltjának, táviratoztak Nizzába, hol jelenleg nejevel együtt időz. Ha ő nem volna hajlandó e rája nézve ép most különösen kényelmetlen állást elfogadni: akkor — mint a hir rebesgeti — *Tóth Vilmosnak* szánták az intendánsi széklet, miután ő Rajner Pál várható lemondásával valószínűleg szintén visszalép az államtitkári állástól. Mindezek azonban oly hírek, melyek szöngölgöngök ugyan, de valószínűségeit senki sem vállaltat kezesseget. Ily személyi híreknek fontosabb is magának a subventiónak kérdése, melynek eldöntését tovább halogatni igen káros volna. Mondják, hogy a király ép annyit öszegget szánt az itteni subventióra, mint a mennyit Bécsben a vár- és dalszínháznak ad. (Ugy tudjuk, 280 ezer frtot.) Természetes, hogy ennyit nem adhatnak mind oda az egy nemzeti színháznak, a ennél fogva e pénzalapból akarnak megindítani a dalszínház építését is. Gr. Andrássy mindekelőtt telket kíván venni e célra, s mi e szándokát csak helyeselhetjük, mert újra meggyőződünk, hogy a nemzeti színház drámájára addig nem vár virágzás, míg együtt kell lennie az operával, mely sokféle oly nagyuri befolyást tart éberon, melytől a szavalo művészet vajmi kevés üdvöt remélhet. A kormány most nem akarna a meg. színháznak több segélypénzt adni, mint a mennyi eddig volt: évi 60,000 frtot. Ezzel azonban a színház a jelenlegi szerződésnek mellett nem fódözheti költségeit. Lesz tehát az adag és deficit. Am ha a kormány csakugyan az eddigi öszegre akarszoritkozni: akkor különösen kell ügyelnie arra, hogy teljesen mértő intendánst nevezzen ki, mert az ily budget a költséges szakvezetők terhét épen nem bírná meg.

Zichy Antal a nemz. színház visszalépett ideigl. igazgatója Bécsbe utazott a tanítók gyűlésére, hogy ott szerzendő tapasztalásait majdan a magyarországi tanítók pesti közgyűlésén érvényesíthesse. A népnevelés terén működők örülnek, hogy e tevékony férfi visszafordult hozzájuk; ellenben a színházi személyzet (kivéve azokat, kik minden létező igazgatóhoz törleszkedni szoktak, távozásuk után pedig kigyót-békat kiáltanak rájuk) s a sajtó figyelemre méltó közléseiben mélyen sajnálják, hogy a műgazdagságotól ma a kezdet nehézségei közt vissza kellett vonulnia. Van ok rá: attól tartani, hogy az igazgatás ismét oly kézbé kerülhet, mely főleg egy kórnek, néhány páholyának kíván minden áron kedvezkedni.

(A történelmi társulat) a szept hó második felében Vas megyében tartandó kirándulás alkalmával nem fog tartani dísz- és zár-ülést, hogy a levéltári munkálkodásra annál több súlyt fektethessen. A megye, Szombathely és a vasvári káptalan levéltárai kívül többi közt a Bathyányak körmendi, az Erdődyek vörösvári s a Szapáryak muraszombatú levéltárait is kibevárolhatni remélik. Miután pedig ehhez sok működő tag szükséges, a társulat föl hívja mindazokat, kik oklevelek olvasásában és másolásában járatosak, hogy részvetelükéről július elsőjéig Thaly Kálmántitkárt (Budavár, egyetemi nyomda-tér, 162 sz.) tudósítani sziveskedjenek.

(A természettudományi társulattól) október 30-dikéig három pályázat van. Egyik a „Mezőgazdasági vegytan”, jutalma száz arany; a másik hazánk vasérc-telopeinek földtani és ipari ismertetése 100 ft.; a harmadik: a víznemű légköri tünetek alapos leírása, szintén 100 ft. jutalommal.

Egyház és iskola.

(A zágrábi érsekké) kinevezett *Mihályovics* József választ. püspök és csanád-egyházmegyei kanonok az egyházi eskümr le is tette f. hó 4-én Bécsben a pápai nuntius kezébe, ki egyszerűsind a magyar kormány részéről megkeresett, hogy a praecónisatát a pápánál a lehető legrovidebb idő alatt eszközölje ki.

(Nagylelkű adomány.) Hercege Breczenheim Ferdinándné, szül. Schwarzenberg Karolina hercegnő, a síroszpatki vár tulajdonosa S.-A.-Ujhelyben 12,000 frtért házat vett, s azt nagylelkűleg felajánlotta az ott felállítandó kisedovó intézet helyiségei.

(A Nagy-Kállóban) megnyitandó alrealtanodához igazgatóvá a szabályszerű illetményekkel s a három próbáért fúttartás mellett *Bozók János* siemegei alrealtanodai tanító nevezetett ki.

(A székely-keresztyuri állami férfitanító-képzés) f. évi október 1-én megnyílik. A vallás- és közoktatási miniszter már pályázatot is hirdet egy id. igazgatói állomásra 1000 frttal s 100 frt lakpénzzel, két tanári állomásra 1000 frttal s 100 frt lakpénzzel és egy segédtanári állomásra 450 frt fizetéssel, 200 frt élmelezési pénzzel s 100 forint lakpénzzel. A pályázók a VIII. gymnasialis osztály bevégezéséről vagy a gyakorlati jártasságról tartoznak bizonyítványt felmutatni. A magyar nyelvvel teljesen kell bírniok, ezenkívül előny nyujtatnak azoknak, kik zeno-, rajz-, szépirod. vagy a tornaszabban járatosak. A folyamodványok e hó 26-ig adandók be a vallás- és közoktatási miniszteriumhoz.

Balesetek, elemi csapások.

(Az eszteregnyesi tűz) rövid egy óra alatt 89 házat hamvasztott el. A kár 105,662 frtra rug és 572 lélek jutott általa végségre. Mihelyt a szerencsétlenség híre elterjedt, Nagy-Kanizsa város közönsége sietett enyhíteni a bajt, a mennyire tőle kitelt. A begyűlt éllemi szerekből már eddig kiosztottak 3860 font kenyert, 572 iteze lisztet, 572 iteze babot, 214 font sőt. A derék kanizsaiak főzödényeket is küldtek. Bathyány Fülöp hg. jószágigazgatósága azonnal 100 frtot osztottot ki és még további segélyt is helyeztet kiltatásba.

(Skulia) temesmegyei helységben a ref. templomának tornya ledől. Az állás, a hol több kömives dolgozott, eltemette. Két kömives rögtön meg halt, kettő nehezen megsebesült, és öt napzamos kisebb-nagyobb sérülést szenvedett.

Mi újság?

Mai számunkhoz mellékelve küldetik szét a „Vasárnapi Ujság” és „Politikai Újdonságok” jövő felévi folyamának előfizési fölhívása.

(Az Uj épület) nevű pesti kaszárnya-épület megváltásának ügye annyiban előbbre haladt, hogy a közös hadügyminiszterium felhatalmazta az itteni cs. kir. hadmérnökséget, Pestvárossal alkudozni.

(Pesti orosz konzulátus) felállítását várhatjuk. Legújabb Sz.-Péterváron azzal az eszmével foglalkoznak, hogy az osztrák-magyar birodalomban Pesten, Lembergben és Prágában konzulátust állítsanak.

(Ifj. gr. Ráday Gedeon) szegedi királyi biztos kérelmet intézett közelébb a budai katonai főparancsnoksághoz, hogy a szegedi várat, melyben jelenleg katonaság van elszállásolva, a fegyverek részére engedjék át. A hadparancsnokság már el is rondelte a vár kiürítését; a katonaságot ideiglenes laktanyába és magán szállásokra helyezik el.

(Táldt gyermek.) A ferencvárosi templomter 7. számú ház kapuja alatt keddén d. u. fél 1 órakor egy körülbelül 5 hónapos, ép és egészséges leánygyermeket talált egy hazamenő orvosnövendék. A kis leányt Lakits Vendel pestvárosi főclemi tanító vitette be magához, s kis fia mellett levő dajkaja ápolására bízta addig is, míg ő a kapitányságnál jelentést tett. A kapitányi hivatal még az nap elvitette a gyermeket a Rókus korházba; a szivtelen anyát pedig nyomoztatja.

(Hármást szült) egy szegény aszony Pesten a két sziv-utczában 26. sz. a. A rendkívüli szaporodás még inkább megnövekedett a család amugy is szük életét. Mint a „Hon” írja, gróf Andrássy Gyula miniszterelnök elvállalta a keresztapapagot a három kis polgárnál.

(Életkép.) A „Kolozsvári Közöny” írja: Nagy cigány karaván vonult véggen a k.-monostor-utczán csütörtökön kor reggel. Nők, férfiak, öregek, ifjak; gyalog, szekeren és lóháton, ször-

nyü lármaival folytaták vándor útjukat. A monostori kalvária oldalánál rövid időre megállottak vezetőjük parancsára, kinek barna redőzött arca legalább nyolczvan évet mutatott. E volt híhetőleg a vajda és legöregebb családapa, ki egyszeres-mind bírói hatalmat gyakorolt a többiek felett, mert a megérkezés legelső perczében egy tömegbe gyűjté a híveket a kettőt a fiatalabbak közül, kik hibáztak, kemény testi büntetéssel illették. A jámborok a nélkül, hogy fölébtek volna, meghunyászkodtak. Ezután következett a hatalmas reggelizés, mely vörös hagymából és kenyérből állott. Csak a vajda evett szalonnát, melynek bórét a gyermekek között osztogatta ki. Ennek bevégezésével nagyszerű osikobóros kulacsból rendre pálinkáztak. Egy öreg cigány né, ki a karaván orvosnője és magikája volt, pár betegnek orvos-ságot adott, másoknak bekötötte sebeit, azután a vajda kiosztá parancsait és tovább folytatták útjukat. A városon kívül mintegy harmincz cigánygyerek Ádám costume-jében kedélyesen „cigánykerekreze“ gyalog követte a szekereket, melyeken csak a malacok és öregekbe foglaltak helyet és kegyetlenül kormoltak rövidszáru pipájukból. Meddig mentek? hova mentek? nem kérdé tőlük senki sem. Híhetőleg a havas környékén kerestek maguknak jobb hazát, ahol háborítatlanul élvezhetik a nomád élet gyönyöreit. Lehetek mintegy százan.

** (A szegedi vár foglyai közt.) mint a „P. N.“ írja, van egy művész is, oly családból, melynek tagjai rendszeren hívősen ülnek. Neve Nemes N. Pál. Szőke fiú, epedő szemmel, szerény modorral, irni, olvasni tud, s kenyérből megelégedő szoborcskákat csinál. A rágot kenyérből ujjaival nyomja össze s körmével vési. Fényképekről bámulatosan hasonló arcképeket alakít; továbbá igen szép tintatartót, gyertyatartót s apró cseces-becskéket. Mivé lehetett volna ez ifju, ha tanul és jóval foglalkozik! Gyakran kér vést vagy kést, hogy még sebb szobrokat alakíthasson, de a börtönzabály nem engedi meg kérésre teljesítését. Rablásról ül fogva. Egy párszor a vasúti vonat postakocsiját kísérte meg kirabolni egy társával, de ez nem sikerült. Később a szegedi kocsipostát rabolta ki 14,000 frt, s ezen vesztett rajta.

** (A radnai zárdában) elkötött tolvajlás tetteseit egy ottani szakács, egy pénzügyőrségi egyén és egy köztelverő személyben befogták, s az erdőben egy fa tövében az ellopott aranyakból 218 darabot megtaláltak.

** (Galambposta.) Szombaton reggel hat órakor a most alakult „Baromfitenyésztő egyesület“ néhány tagja az állatkertben postagalambokkal tett kísérletet. Egy pár ily galambot, melyet két nap előtt Kölnből hoztak ide, föleresztett, tollaikra nyomva az üzenetet. Szárnyra bocsátottak velük négy gyorsan röplő magyar galambot is kísérőül. Félóra alatt a két postagalamb eltűnt szem elől, míg a magyar galambok jobbnak látták megülni szépen Budán. Délután 5 órakor már Kölnből távirat jelenté, hogy a két postagalamb 2 órakor megérkezett, kimerülve bár, de épen. Nem egészen nyolcz óra alatt 150 mérföldet röpltek.

** (Rocheport) egy vidéki barátja levélben tudakozódott nála egészségi állapotáról. — „Kissé jobban vagyok, — felelt neki — az én alkotmányomnak nincs szüksége 7,350,000 szavazatra, hogy megerősítse, mint Napoleonét.“

** (Johnson, a volt észak-amerikai elnök) — hír szerint — újból akarja kezdeni szabó-üzletét, s már házat is vásárolt Greenvilleben, hol nagyobb kiterjedésben folytatandja mesterségét.

** (Öngyilkosságok.) Kistelek és Pusztá Péter között, ugyanazon vasúti vonal egyik órének (F-nak) atyja, egy 72 éves aggyastán folyó hó 1-én reggel a temesvár-pesti személy vonat elé a sínre feküdt azon szándékkal, hogy így életének végét szakítsa. A kerekék a szorosan elteremtett fejét zúzták szét úgy, hogy rögtön szörnyet halt. Borzasztó elhatározását az ő és fia, valamint ennek

családja közötti kellemetlen viszony s különösen fiának iránta tanúsított bánásmódja okozá. — A váci utnál levő régi pesti temetőben közelébb egy holttestet találtak, mely pisztolylyal volt átlőve. A halott zsebében egy kis levélke volt, melyben tudtul adja, hogy neve: Peschák Ervin, könyvvezető a Kunzféle kereskedésben. Arra kéri e levélben a kórház igazgatóját, hogy testét fölboncolják, hogy óráját és lakásán levő holmiját küldje el kedvesének. Kedvese egy kétes jellemű hölgy volt, a ki nem viszonzta szerelmét, s az ifju ezért lett öngyilkossá.

** (Pénzhamisítás.) Az „Alföld“ figyelmezteti a hatóságot s a közönséget, hogy hamis magyar 10 és 20 krosok vannak forgalomban. A legnagyobb aggodalomra adnak okot. Nyomásuk oly jó, hogy azt eredetinek formába átnyomással készíthették. A husz krajczárosnak még színe is alig különbözik az igaztól. — Ily csalódlásig hű pézzel irtoztos nyomort idézheti elő különösen a föld népénél, ha a garázdálkodásnak idején utját nem állják. Egyik kolozsvári laphoz olvassuk, hogy Gergely János odaváló mészáros, a mult hó 30-án egy kroszból készült, jelenben forgalomban lévő 20 kros pénzhamisító gépet tett le a rendőrségnél, melyet állítógat bizonyos vidéki földészekről vett meg. A nyomozás rendén még fedeztek föl hasonlót. A jó madarak valószínűleg hurokra kerülnek.

** (Haldozások.) F. hó 7-én hunyt el Tasson idősb bernáthfalvi Földváry Mihály, életének 82-ik évében. Egyike volt a régi jóknak. — Luby István hosszabb betegség után f. hó 6-án 47 éves korában Pesten elhunyt. — Oláh Miklós képviselő édes anyja nánsi Oláh Mihályné, Nánáson jun. 1-jén, 54 éves korában meghalt. — Engel József orvosudor, a magyar akadémia nyelvtudományi osztályának lev. tagja, nagymiveltsgű férfi, jun. 8-án élete 63-ik évében Kolozsvárt elhunyt. — A felső szabolcsi h. h. egyházmegye esperese Litkey P. József életének 61-ik évében elhunyt. 30 év óta felszentelt pap, 21 évig lelkeskedett Pátróhán; 16 évig volt assessor és főjegyző, 6 évig esperes. — A kükküllői ref. egyházmegye esperese sz.-csávási lelkes Dali István máj. 26-án élete 57-ik, lelkesége 34-ik, esperessége 6-ik évében elhunyt.

Igazítás.

A „Vasárnapi Ujság“ 23-dik, pünkösdi számában, mely a „P. Ujdonságok“ előfizetőinek is külön mellékletül megküldetett, a nyomdai összeállításakor egy kis zavar történt. A 288. lapon levő kép („Gr. Batthyány Lajos temetése 1849-ben“) beillesztésekor ugyanis három sor helyéről kimozdulván, vétségéből máshova tetették át; s a tévedés csak akkor vétetett észre, midőn a példányok nagyobb része már ki volt nyomva és szétküldve, s csak kevesebb példányban volt már helyreigazítható. Olvasóink azonban könnyen eligazodhatnak rajta. Sziveskedjenek a középső hasábnak a kép alatti részéből az első sort:

„Hogy eshető következmények másra ne“ ugyanazon hasáb felső részére legfelül e szó elébe: hárommal helyezni. Ugy szintén a harmadik hasáb alsó részéből a két első sort:

„szentanuként Magyarország első miniszterelnökének gróf Batthyány Lajosnak temetésén“ ugyanazon hasáb felső részére legfelül e kikezdés elébe: A koporsó helyezni.

Tárnok Alajos urtól, a gróf Batthyány-nemzetség volt levéltárnokától s jelenleg jószág-kormányzótól, Nagy-Kanizsáról azon fölvilágosítást, illetőleg helyreigazítást veszszük, hogy gr. Batthyány Lajosnak édes atyja nem Nep. János gróf volt, mint minden eddigi életrajz-

ban állítatik, hanem József Sándor gróf, édes anyja pedig Skerlecz Borbála. Azt is állítja T. A. ur, hogy Lajos gróf nem 1809-ben mint eddig közönségesen tartották, hanem 1807. febr. 11-én született.

Nemzeti színház.

Péntek, jun. 3. „Tévedések játéka.“ Vigjáték 3 felv. Irta Shakespeare; ford. Arany László.

Szombat, jun. 4. „A fekete domina.“ Vig opera 3 felv. Zenéjét szerz. Auber.

Vasárnap, jun. 5. Az ünnep miatt a színház zárva volt. Hétfő, jun. 6. „A kiébrét.“ Népszimű 3 felv. Irta Szigeti József. (Vizvári Gyula ur föllepteul.)

Kedd, jun. 7. „Bánk-bán.“ Eredeti opera 3 felv. Zenéjét szerz. Erkel Ferencz.

Szerda, jun. 8. „Delila.“ Dráma 3 felv. Irta Feuillet Octave. Zenéjét szerz. Montaubry.

Csütörtökön, jun. 9. A Batthyány gyásznapely miatt a színház zárva volt.

Szerkesztői mondanivaló.

— Gyöngyös. Ft.P.M. A figyelmet köszönjük; de azt kell hinnünk, hogy ön az óra iránti tévedésben lehetett; mert ugy a hivatalos okmányok, mint számos, részint a fogházban, részint a kivégzésnél jelen volt szemtanuk, egyhangulag öt óra utánra teszik az elítélt kivégztetését, s mintegy félóra a kivégzés.

— Szarvas. B.L. A P. U.-ban, oly terjedelemben, mint a tárgyhalmaz és tér szűke engedi, közölni fogjuk önnök nyilatkozatát.

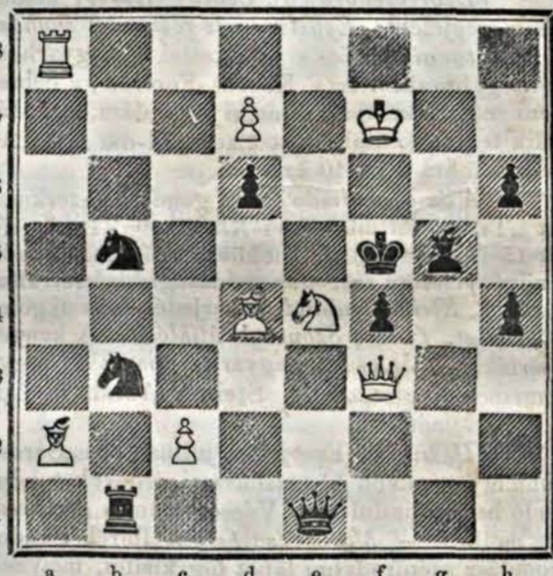
— Bacs. L. Gy. Ily hosszabb ismertetés épen idegen tárgy mű-csoportozatról nem való illapunkba. Kivánata szerint át fogjuk tenni valamelyik napi laphoz.

— Buda. P. Gy. Szavainkat a versre nézve igen kedvezőleg magyaráztuk; nem közölhetjük. — A most küldött két dalban csakugyan van valami jó; egy kis dalszeme t. i. De jobban kellett volna kidolgozni.

SAKKJÁTÉK.

550-ik sz. f. — Gold Samutól (Kövágó-Eörsön).

Sötét.

Világos.

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

Az 545-ik számú feladvány megfejtése.

(Cook E. B. 101). Amerikai sakkidő.

1. Kh8-h7. Kd5-e4 v. e4

2. Va8-c6 v. g8 matt.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fulöp József. — Harasztiban: Gr. Festetics Benno. — Miskolcon: Czenthe József. — Jászkisúton: Galambos István és László. — A pesti sakk-kör.

Melléklet: Előfizetési felhívás a „Vasárnapi Ujság“ és „Politikai Ujdonságok“ 1870. második félévi folyamára.

Melléklet: Előfizetési felhívás a „Népszólója“ című politikai képes hetilap 1870. második félévi folyamára.

TARTALOM.

Tüneményes alakok (arckép.) — A halász. — Töredékes vázlat országgyűléseink időnkénti képeről (vége). — A párisi zavarok (két képpel). — Két levél Kazinczy Ferencz-től. — Egyveleg. — A Batthyány-gyásznap. — Tárház: Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyletek. — Egyház és iskola. — Bejelentések, és elemi csapások. — Mi újság? — Igazítás. — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Hetinaptár.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós. (L. magyar-utca 21. sz.)

HIRDETÉSEK.

1839-ki Rothschild sorsjegyek.

A létező sorsjegyek közt ezek a legrégebbek, s még csak hat húzásuk van hátra, mig az egész kölcsön fedezve lesz.

Azon szilárd meggyőződésnél fogva, hogy e sorsjegyek vég-határidejükig az árfolyamban két-háromszorosan emelkedni fognak, mi máris nagyban valósul; továbbá a nagy mérvű főnyeremények: 210,000 és 300,000 frt, végre az érdekes játék, arra kényszerítenek, hogy e sorsjegyeket részletekre adjam el. És pedig:

Egy egész 1839-ki sorsjegyet 32 havi részletfizetésre, 25 frtjával.

Egy ötöd „ „ „ „ „ 5 „

S egyuttal ezennel tudatom, hogy én minden részletfizetésre nálam vásárolt egész 1839-ki sorsjegyet, ha az a sorozat-húzáson, mely a számhúzás előtt mindig 3 hónappal történik, kihuzatnék, 1100 frton visszaváltani magamat kötelezem, és így minden vevőnek darabonként 300 frt valóságos nyeremény van biztosítva, s miután a még hátralevő 6 húzáson minden sorsjegynek ki kell húzatnia, a kis részletekben lefizetett 800 frt helyett mindenesetre 1100 frtot kap.

Miután ugy intézkedtem, hogy kívánatra minden sorsjegy felmutatható, s a hátra levő részlet lefizetésével minden órában átvehető, ennél fogva azokból társasjátékok nem is rendeztem, hanem egyes sorsjegyeket adok, s a vevő nemcsak a nyeremény egy részére játszik, hanem az egészre jogszerű igényt tarthat. Egyszerre több részlet is lefizethető, s ez esetben évi 6% kamat adatik.

Utánvét is elfogadtatik.

Vidéki megbízásokhoz kérem az első részletet az 1 frt. 25 kr. bélyegdíjjal együtt mellékelni.

Azon kellemes öntudatban, hogy a mélyen tisztelt közönségnek ez alkalommal valami nagyszerű kamathajtót és érdekeset nyujtok, reménylem, hogy számos megrendelést fogok kapni, melyeket a mig készletem tart, pontosan teljesítendek.

FISCHER M. L.

váltóháza Pesten, a „Fortunához“ hatvani-utca 16-ik szám.

819 (6-12)

Minden áron

női vászonnemű,

ingek, corsettek, szoknyák, ágymény stb.

Türsch F.-nél

Pesten, váci-utca 19-dik szám.

Árjegyzék bérmentve.

764 (3-3)

Csak alapos gyógyítás biztosít utóbajok ellen.

Titkos

betegségeket s tehetetlenséget,

elgyengült férfierőt,

gyakori magbűlések, sőt a végképeni tehetetlenséget katonái és polgári kórházakban sikerrel használt egyszerű módszerrel bámulatos gyorsan és alaposan (az újonnan keletkezettek 48 óra alatt) gyógyítja Weiss J. gyák. orvos és szülész, az itteni cs. kir. garalson főkorházban kiszolgált osztály-orvos, minden alkalmatossággal ugy a titoktartás, mint a gyógyezedokhoz jól beosztott rendelő-intézetében Pest, Sebastyén-tér 4-dik szám 1-ső emelet, (s „2 huszárhoz“ címzett kávéház felett), naponta reggel 7 óratól 10-ig és délután 1-4 óráig.

Férflak és hölgyek részére külön bemenet és külön várószoba. Díjjal ellátott levelekre leggyorsabban válasz, és kívánatra gyógyszerrel is gondoskodik. 675 (4-12)

Jutalmazott cseplőgépek.

hirneves vasramás

cseplőgépeim,

melyek csak 20%-al drágábbak, mint a faramások, kitiinne; ezenkívül figyelmükbe ajánlom a Nikolson után szerkesztett angol szőró és tisztító rostát, melyek valamint kéz- ugy légerőre könnyen alkalmazhatók; továbbá kapalló és irto, szántó s a hires Sack-féle mell-ekéimet, új szerkesztű szecsavagóimat s mindennemű gazdasági gépeimet.

Szükségessé válván gyárom megnagyobbitása s gézerőre való berendezése, jelenleg azon kedvező helyzetben vagyok, hogy új készítményeken kívül mindennemű gyár berendezését és göcséplőgépek javítását is teljes pontossággal eszközölhetem.

Stádel Károly,

orsz. szab. gépgyárnak Győrött, városház-utca 389. sz.

Huile balsamique (balzsamos-olaj).

jónak tapasztalt s a legnagyobb tekintélyek által számtalan bizonyítványokkal igazolt szer a fül-féreg-rákfene ellen, vadász és vizslakutyáknál. 1 üveg ara 2 ft. 25 kr. a. e.

Life preservers, Pills for dogs. (kutya-lapdaesok).

Egy hirneves angol állatorvos által 30 éven át használt kutya-lapdaesok nemcsak előmozdítják a fül-rákfene gyorsabb gyógyulását, — hanem meg-bementet és külön várószoba. Díjjal ellátott levelekre leggyorsabban válasz, és kívánatra gyógyszerrel is gondoskodik. 675 (4-12)

Bérmentes levelek által megrendelhető: Bittner Gyula gyógyszerésznél Gloggniczban. 813 (4-6)

Hatodik kiadás (magyar nyelven harmadik).

A nemi élet titkal s veszélyei.

Értekezések a nemzés és nemi betegségekről, az utóbbiak óv- és gyógy-módjairól. 801 (8-12) Függetlenül a bujakóri ragályzástól és Dr. Rodet, lyoni orvos ragályelleni legbiztos óv-szerzői,

a férfi és női ivarszerek bonczani ábráival. Ára: 1 ujforint. Postán megküldve 10 krral több utánvétel 40 krral több. Megrendelhető szerzőtől következő cím alatt:

Dr. Eiber V. P. Pesten, József-utca 66-ik számú saját házában.

Régi pénzeket

és mindennemű régiséget, dragakövet, lovagló és nyereszvaszakokat lotaká- rakkal együtt, arany ezüst és drága- kövekkel kirakva; továbbá gyöngyöt, színeskővet, aranyat, ezüstöt, asványo- kat vesz és cserél a legmagas áron.

Régiségek és természetiek irodája.

Pesten, Dorottya-utca a Lloyd épü- letben, 14. sz. a.,

hol egy nagy választékú raktár mindennemű régiségek, régi pénzek, gombok, évek és mentékötőből a legelsőbb áron, ugy- szintén egy nagy raktár asványok, lep- kek, bogarak, madárőrök, tojások, szemüvegek is találhatók. 841 (1-4)

HETI-NAPTÁR.

Table with columns: Hónapi-és hetinap, Katholikus és protestans naptár, Görög-orosz naptár, Izraeliták naptára, N a p (hossza, kel, nyug), Hold (hossza, kel, nyug). Rows include dates from 12 Vasár to 18 Szom.

Gazdasági könyvek,

melyek Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten, (egyetem-utca 4-dik szám) megjelentek és minden hiteles könyvárusnál kaphatók:

Bartosságh, Joseph v. Der Schäferei-Verwalter.
Erinnerungen für die bei Schäffereien angestellten Unterbeamten. Aus viel-jährig praktischen Verwaltungs-Erfahrungen zusammengedruckt und ver-kündet. Zweite Ausgabe. (126 S. gr. 8.) Geb. 1 fl.

Böhm, Karl, hochgräfl. Erdödy'scher Thier-arzt. Der homöopathische Thierarzt, oder Darstellung der wichtigeren Krank-heiten der Pferde, Rinder, Schafe, Schweine und Hunde, deren Ursachen, Erkennung und Heilung nach homöopathischen Grundsätzen. Zweite Auflage. (540 S. 8.) Steif geb. 2 fl.

Hieraus sind einzeln zu haben:

Der homöopathische Pferdearzt. Eine Darstel-lung der wesentlichen Erfordernisse für Gesunderhaltung des Pferdes, sowie der Grundsätze und Lehren der Homöopathie mit ausführlicher Angabe ihres Verfahrens zu Heilung der Krankheiten des Pferdes. (266 S. 8.) In Um-schlag geb. 1 fl. 50 kr.

Der homöopathische Rindvieharzt, oder Dar-stellung der wichtigeren Krankheiten des Rindviehes, deren Ursachen, Erkennung und Heilung nach homöopathischen Grundsätzen. (147 Seiten 8.) Geheftet 80 kr.

Der homöopathische Schafarzt, oder Darstel-lung der wichtigeren Krankheiten der Schafe, deren Ursachen, Erkennung und Heilung nach homöopathischen Grundsätzen. (98 S. 8.) Geb. 80 kr.

Hüppmann, Anton. Allgemein geprüfetes Pester Kochbuch, oder die Kochkunst für kleine herrschaftliche und bürgerliche Haushaltungen nach den besten deutschen, ungarischen und französischen Me-thoden. Enthaltend: Gründliche und vielfach erprobte Anweisungen zur Be-reitung aller möglichen Speisen und Gerichte für das einfache Bedürfnis des Tages sowohl, als auch für ausserordentliche Mahlzeiten und Festlichkeiten, Bälle, Soirées u. s. w. Nebst einer Anweisung zur Zubereitung der vorzüglichsten Theebüchereien. Siebente vermehrte Auflage. (312 S. 8.) Steif geb. 1 fl.

Hüppmann, Anton. Der elegante Gaumen. Prak-tisches Handbuch der feinen Kochkunst. Nach den besten deutschen und französischen Methoden. Enthaltend die Anweisung zur Bereitung von 400 der ausgesuchtesten und feinsten Gerichte. Mit 114 Abbildungen. Zweite Ausgabe. (283 S. 8.) Geb. 2 fl.

Kochbuch, neuestes Pariser, nach den Vorschrif-ten der berühmtesten Kochkünstler Frankreichs zusammengestellt. Enthaltend über fünfzehnhundert Recepte zur Bereitung aller Arten von Fleisch- und Fastenspeisen, Pasteten, feinen Mehlspeisen, Backwerk, Torten, Sülzen, Crèmes, candirten und eingemachten Früchten, Obstsaften, Eis, Liqueuren, Batafias, nebst Anweisungen zum Serviren der Weine, Zusammenstellung der Speisekarten etc. etc. Mit deutscher und französischer Benennung der Speisen, nebst figurirter Darstellung der Aussprüche sämtlicher im Buche vorkommenden französischen Wörter. Zweite Auflage. 631 S. gr. 8.) Geb. 2 fl.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4-ik sz.) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

DÖNTVÉNYTÁR.

A magy. kir. curia semmitőszéki

legfőbb ítélőszéki osztályának elvi jelentőségű

határozatai.

Gyűjtötték:

Dr. Da day Sándor és Dr. Gallu József,
m. k. igazságügyminiszeri titkár. a m. k. semmitőszéki tanácsjegyzője.

I. folyam.

Nyolczadrét (164 lap) füzve ára 1 ft. 50 kr.

Több fajú kottás-tyuktojás eladása.

Alólírottánál, következő legnemesebb fajta tyukoktól kottás-tojások rendelhetők meg április hótól kezdve. 1 tucat kottás-tojás sveczi tyukoktól, fehérszürke s fehér bubbal 12 ft.

1 tucat kottás-tojás arany s ezüst szín-vegyületű brabanti fekete tyukoktól, fehér bub-bal, Brahma Poetra szürke-fehérral, valamint törpe tyukoktól 6 ft. A pakolásért 50 kr.

A pénzösszeg beküldése bérmentve kérietik s a megrendelések utánvét mellett is eszközölhetők.

Blitner Gyula.

gyógyszerész Gloggnitz-ban.

790 (9-11)

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1870 (egyetem-utca 4-dik szám alatt).

A nyári idényre

következő cikkek dus választékát ajánlják

KERTÉSZ és EISERT Pesten,

Dorotya-utca 2. szám, a „magyar király“ című szállodával szemközt.

Fagylalt-készítő gépek, magánzók részére.

Az új medence-alakú gépekkel, melyek minden eddig megjelent gépekénél jobbak, 10 percz alatt, o fagylaltot készíthet, mely készítés közben a gépben alkalmazott készítőlék által folyóvíz kevertetvén, finomságára nézve kívánai valót nem hagy, igen díszes meden-cékjök pedig külön bor és pezsgő behűtésére is használható; egy itozó fagylaltú valok da-rabja 14 ft 50 kr. Két itozónak 18 ft 50 kr. Egy kis könyvecské, mely nem csak a gép használatának körülményes leírását, hanem a különféle fagyia tnevek készítéséhez való utasi-tást is tartalmazza, minden géphez mellékeltek s kívánatra külön is elküldetik.

Franc. szik(Soda) viz készítő gépek.

A Sodavíz mint igen kellemes, egészségi tekintetben előnyös ital, gyorsan átláto- kedveltségre jutott Gépeink segítségével, követve a használati utasítást, bárki csekély fa-radság és költség mellett, maga készíthet kitűnő, s ami a fűdolog, mindig friss Sodavizet.

A Sodavíz-gépeknek árai: 2 4 6 10 meszely tartalmazó

ft 9. — 10. — 15. — 20. —

A szükséges porok kívánatra olcsón számítva küldetnek. Gépeink poszgóbor és kö-nemű limonádók készítéséhez is alkalmasak.

Angol patent kerti-fecskendők,

melyek egy rugany (caoutchouc) csőből állanak, melynek alsó vége bármilyen vízzel feltöltve állítható, míg a cső felső végén alkalmazott, feletele szifárú s bárki által könnyű-vel kezelhető órez-fecskendő, cső alakjában vagy egy egyes erős sugárban, megiepo- av lágra vagy magasságra szöktesse a vizet, — s ennél fogva a hánál, a keriben, kerti- munkában, sőt tüzveszély alkalmával nagy előnnyel használható. Kisebkek darabja 10 ft 80 kr, nagyobbak 14 ft, nagyok 17 ft.

Nyári legyezők, felette dus díszes- és dísz- 60, 70, 80 kr.

Sodruy éték-fedők 7-12* 35, 40, 50

Kerti gyertyatartók üveg-fedőkkel egy- 60, 70, 80 kr.

lyűkkel 1 ft, porcelánokkal 1 ft 70 kr. d'ja

Vál- és sajtányérok üveg-fedővel 1.60-

8 ftig.

Sálata-készletek fából és szaruból 30 kr

tol 3 ft 50 krig.

Ezet- és olajtartók 1-15 ftig.

Víz pohártartók 65 krtól 1-3.50-15 ftig.

Pezsgőt fagygyasztó-gépek 15 ft.

Háberő-gépek 1.80-2.90 krig.

Asztali és uszonna-készletek, kávé- és

víz-tálak, evő- és kávékanalak, kenyérko- sarak, gyufatartók és egyéb kávéházak és

vendéglők berendezéséhez szükséges eszköz- készletekben tartalmak.

Virág-asztal ak 6-25 ftig.

Függő virágkosarak ablakok számára

1.50-6 ftig.

Madár kalliták felfüggeszthetők és az- tallakban 1.80-21 ftig.

Utazó-szerek, nevezetesen: mindennemű

vászon-, bőr- és fa-űdők, vállbáncsokható

és kézi útdobozok, úreszek és berendezések, be- rendelt uti esztrények és tekercek, női és

uri kalap-dobozok sat., felette dus edényzet-

ben tartalmak készletben, melyekről kiadna- ra szívesen szolgálunk rajzokkal

ellátott árjegyzékkel.

Mulattatásul.

Flobert-féle célpisztolyok és puskák nem durván szobában mint általában, sok mu- latsággal párosított sportokhoz a csillók- szobában igen ajánlatosok. Pistolyok 9 ftől 19 ft 60 krig, puskák 19-20 ftig, két löte- nyek edző 85 kr.

Czettáblák ezekhez, kinyitó böhöczszal és

csilló moszárral d'ja 9 ft 80 kr.

Halászó-botok kisonalok 1-16 ftig.

Kész halhorgok 12-50 krig.

Rugany labdák és halonok, színesek és

szürkek, minden nagyságban 10 krtól 2 ftig.

A jelenleg oly olcsó postai fuvarbér lehetőséggé tevén a kívánt tárgyakat gyorsan csekély költség és utánvét mellett elküldhetni, így készítsék oda irányú a belénk helye- zett bizalmat a hozzánk érkező rendelvények, gyors és pontos eszközése által megérdemelt, kerven az árak körülbelüli meghatározását. — Meg nem felelő tárgyak visszatételnek.

KÁNYA JÓZSEF

Pest, József tér 10-ik szám alatt,

ajánlja újonnan berendezett

női divat- és vászonárúk kereskedését.

Különösen a vászonárúkra hívom fel a hölgy-világ figyelmét; mert azok gazdag változatosságban és oly kitűnő valódiságban vannak kereskedésben készletben, hogy a legjobb minőségűektől kezdve a közhasználatra való vásznakig, a lehető legújtanysabban szabott ára- kon szolgálhatok. 754 (4-8)

Pest, június 19-én 1870.

Előfizetési föltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikal Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Félévre 5 ft.

Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikal Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikal Ujdonságokat illetőleg: Egy négyszer hasábotott petit sor, vagy annak helye, egyszeri ígátásnál 10 krajczárba; háromsor- vagy többesori ígátásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdeményeket elfogad Bécsben: Oppelik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile No. 9. — Bélyeg-díj, külön minden ígátás után 30 krajczárba.

Gróf Batthyány Lajos özvegye.

A Vasárnapi Ujság csak igen ritkán s egészen kivételesen közöl női arcsképeket és életrajzokat. Nem mintha kevesebb tiszte- lettel viseltetnék a női nem iránt, s nem mintha kicsinylené azon befolyást, melyet a közügyekre egyenesen vagy közvetve gyako- rolnak. Tartózkodásunk egyedül azon te- kintet, mert a nőknél, még a közéletre s ügyekre gyakorolt hatásukban is nehéz, majdnem lehetetlen elvonni a határvonalat, mi tartozik köz- és mi magánéletükhöz. Nem szerepelhetvén, társadalmi fogalmaink sze- rint közvetlenül a közügyek intézésében, azokra is csak férjeik, fiaik, vagy barátjaik által folyhatván be, hatásuk többnyire — s legalább rendes körülmények közt — elrejtő- zik a vizsga szemek, hérlapi nyelvek s nyilvános bírálat elől, bár tagadhatlanul, annál nagyobb és döntőbb gyakran.

A női erények maguk is olyanok, hogy nem akarnak, nem szeretnek dicsértetni s a nyilvánosság elé, még köve- tendő például is vonszoltatni. Anyai szeretet, tevékenység a házi körben, erkölcsi tisztaság, fenkölt nemes kedély, még a hazaszeretet is a női kebelben, rejtekben viruló virágok, ten- ger fenekén fényesülő gyön- gyök, melyeknek színét veszi a napvilág, melyekhez a hirhedt- ség nem adhat semmit, csak vehet el belőlök.

S pedig ki tagadná a nők óriási befolyását a társadalmi, sőt az államéletre is? Nemcsak mert az igazán kitűnő férfiak, kikről a történelem beszél, gyakrabban voltak kitűnő anyá- val mint apával áldva meg, s ha egyes nagy tulajdonok az apáktól örököltetnek is, de a jellem és szellem őszhangja rendszeren az anyák öröksége fiaikban; — hanem közvetlenül is, azon be- folyásban, melylyel egyes napikérdésekben s az egész közélet irányása által azon férfiakra bírnak, kik viszont arra hivat- vák, hogy az ország ügyeit igazgassák

s a nemzet sorsát, jóra-rozra, elhatá- rozzák.

A történelem mindamellett igaztalan volt a nők iránt. Egy Semiramist bölcs kor- mányzatáról, egy Sába királynőjét pompá- járól, egy Cleopatráról bájairól, s a Gracchusok anyját, hogy fiaival dicsekedtek ékszer- helyett, emlegeti ugyan, — de vajmi kevés elmékedést szentel a női nem egyetemes be- folyásának az erkölcsökre, a férfiakra s álta- lok magának a történelemnek alakulására is! Azon nők közt, kik a magánélet erényei

Lajosnak özvegyét, e napokban is gyásza egész magasztosságában szemléltünk, de a ki már a negyvenes évek kezdetén egyik hatal- mas tényezője volt ama szabadelvű nemzeti mozgalmaknak, melyeknek gyújtója akkor a pozsonyi országgyűlések ellenzéke vala.

Gróf Zichy Antónia, a ma is élő gróf Zichy Károly leánya, s a dús gazdag gróf Batthyány János — a magyar Croesus — unokája, kevéssé van jellemezve azzal, ha annyit mondunk róla, hogy jó s lelkes hon- leány. Melyik igaz magyar nő ne volna az, általános értelmében a szónak?

Midőn Batthyány Lajosnak, kivel, anyja után, harmadiz- beni rokonságban állott, ne- jévé lön, e nagy vagyonu, ki- tünő tehetségekkel megáldott fiatal mágnás jelleme még ugy- szólva alakulóban volt. Kez- detben elhanyagolt nevelését később utazásokkal s világbeli tapasztaltsággal egészítette ki; jelleme eredeti szilajságból már fejlődni kezdett későbbi férfias szilárdságra. De egy gyön- géd s mégis eszes nő befolyá- sának igen sok tenni valója volt, még e ritka adományok- kal bíró jellem teljes őszhang- zásra hozásában. S gróf Zichy Antónia az a nő volt épen, a milyenre gróf Batthyány La- josnak szüksége volt. Alapvo- násai jellemének: nőies szelid- ség, meleg jóindulat s a hazá- ért csaknem rajongásig menő lelkesedés valának. Nagy lát- körrel bíró világos ész, melyet kitűnő nevelés, folytonos ol- vasmányok és a felsőbb kö- rök lelkes férfainak társasága folyvást művelt még, egészít- tette ki szellemi képét e szív- vel, ésszel, szellemmel oly dúsán felruházott hölgynek. Mikor Vörösmartyázt énekelte: „Oh hon, márványkebel átka van asszonyidom“, ő nem magáért, csak társ- női többségeért pirulhatott.

GRÓF BATHYÁNY LAJOS ÖZVEGYE.

Férjét határtalanul szeretett, mint csak fenkölt lelkű nők tudnak szeretni oly férfit, kit tisztelhetnek is, s tökéletesen átértettek.